© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 9 (1711) ГОД XXXIV БЕЛАСТОК, 26 ЛЮТАГА 1989 г. ЦАНА 40 зл.

„Гуляю я...", — спяваюць арэшкаўскія жанчыны.

Святочны вечар

У Арэшкава мы дабраліся са Сцяпанам Копам надвячоркам. Браўся густы прыцемак, калі мы зыходзілі з цягніка. Папыталіся дарогі да клуба ў людзей, якія вярнуліся цягнікам з Гайнаўкі дахаты.

— Вы, пэўна, на канцэрт, — здагадаліся мясцовыя.

— Так, на канцэрт.

— Дык ідзіце тудою, у нас сёння будзе цікава, нават з Тыневічаў прыедуць спявачы, — паведаміла нас адна жанчына і паказала ў бок паблісквающай жоўтымі шыбінамі вуліцы.

Арэшкава — вёска немалая, прытым раскіданая ва ўсе бакі хутарамі і прысёлкамі. Ну, будзе гаспадароў з дзвесце, — сказалі мне арэшкаўскія жанчыны ў клубе. Шмат хто жыве на хутарах, якія маюць асобныя назвы: Затрастынец, Падтрасты-

(Працяг на стар. 6)

...І ўспомнім былыя гады

У канцы мінулага года прыехалі на Беласточчыну і Сувальшчыну, каб успомніць былыя гады і пакланіцца сваім аднапалчанам, якія назаўсёды засталіся ляжаць у гэтай зямлі, абараняючы яе ў першыя дні вайны ад нямецка-фашысцкай навалы. 31 ветэран вайны — былыя савецкія салдаты 3-яй і 10-ай армій Заходняга фронту, а таксама пагранічных войск, якім у чэрвені сорак першага давялося прыняць на сябе першыя ўдары гітлераўскіх войск. Прыехалі з розных куткоў СССР — з Беларусі, Украіны, Масквы, Ленінграда, з Каўказа, Урала, Сібіры. Лёс раскінуў іх, уцалелых байцоў, па свеце і, калі б не Іраіда Макеева, настаўніца з Гродна, хто ведае, ці сустрэліся б яны яшчэ калі-небудзь у жыцці...

Больш чатырох дзесяткаў гадоў, ад 1946 года, вяла гэта настаўніца, сёння ўжо пенсіянерка, свае пошукі. Немагчыма ж, думалася ёй, каб усе гэтыя людзі дзесьці зніклі. Недзе ж яны

(Працяг на стар. 2)

Савецкія ветэраны на месцы першых баёў на Беласточчыне ў чэрвені 1941 года.

Від Kuska!

Вельмі ж рагаталі сябрукі, чуючы, як маці Казіка калола яго шпількаю ў язык за —забыўліва сказанае — беларускае слова, якое было забаронена пад страхам менавіта такой кары ў падбеластоцкім супер-польскім доме ягонага маленства і маладосці. Экспанат у музей праследнікаў беларушчыны!... Жарты скончыліся, калі Казік вырас і стаў журналістам. Свае творчыя крылы распасцёр ён, махаючы процібеларускія артыкулы. Так і нядаўна, у вячэрняй газеце „Kurier Podlaski" — у нядзельным выданні з датай 3-5 лютага — змясціў на цалюткую старонку (з пачаткам на першай) публікацыю „Pod różnymi krzyżami". Вядома, дапамаглі ў гэтым аднадумцы Казя. І пайшла пісаць губерня!

Па гэты нумар „Кур'ера Падляшскага" пасталі чэргі перад кіёскамі даўжэйшыя, чымсьці зазвычай. Беларусы куплялі, каб пачытаць, што пішуць пра іх палякі. А палякі — што думаць пра беларусаў. Абедзве нацыі Беластоцкага краю, займеўшы экземпляр у руку, разбегліся па кватэрах, не надта ўжо і вітаючыся адзін з адным...

Часта даведаліся польскія су-

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

АМЕРЫКАНСКІЯ БЕЛАРУСЫ (4)

Запамятаецца мне надоўга пані Рая С. Працуе яна ў Інстытуце, які займаецца ракавымі захворваннямі. На мае пытанні, звязаныя з перспектывай эфектыўнага антыракавага лякарства, пані Рая адказвала ўстрымана, без таннага аптымізму. Мабыць, пакуль што вельмі перадавая амерыканская медыцына, так як і медыцына іншых краін, не мае спосабу, які мог бы прывесці да перамогі над гэтым страшэнным зверам.

Пані Рая дасканала водзіць машыну, дзякуючы гэтай машыне пабачылі мы вялікі кусок Амерыкі. Пані Рая завяла нас на славуты Брадвей, дзе знаходзіцца некалькі соцень тэатраў. Наведалі мы тэатр, які не выклікаў вялікага ўражання. Крэслы цеснаватыя. Я са сваімі 180 сантыметрамі не вельмі змяшчаўся ў крэсле, мае калені моцна ўпіраліся ў крэсла, якое стаяла перада мною. Многія гледачы пазнімалі пінжакі і сядзелі сабе, нібы ў кавярні ці карчме. Прадстаўленне мне менеей спадабалася, чым тое, якое шэсць гадоў таму назад аглядаў у іншым тэатры на Брадвеі, хаця пані Рая энтузіястычна адзывалася аб гэтым спектаклі. Калі мы выйшлі з тэатра каля поўначы, убачылі Брадвей ва ўсёй яго непаўторнай красе. На жаль, не хапае мне слоў мастацкай характарыстыкі, каб хаця часткова нерадаць характарыстыку начнога Брадвея.

Асаблівае ўражанне рабіла, можа, 60-павярховая гасцініца. Мяне зацікавіла, колькі можа каштаваць начлег у такім раскошным гатэлі. Назаўтра я даведаўся, што камфортны пакой у такой гасцініцы можа каштаваць і 500 доларaў за ноч. Дабаўлю, што білет у тэатр каштаваў больш чым 30 долараў, якія за кожнага з нас заплаціла пані Рая. За ўсе клопаты і ахвярнасць пані Рая мела толькі адну просьбу — кусок беларускага кужалю на сукенку. Прыдзецца адрэзаць з дарагога мне матчынага звалка кужалю кусок палатна і паслаць ахвярнай беларусцы пані Раі С.

Не магу яшчэ раз не сказаць некалькі цёплых слоў аб сужонстве Нюры і Валодзі Р. Гэта яны зноў мяне кармілі і аддалі ў маё распараджэнне адзін з пакояў у сваім доміку, які зрэшты яны хочуць прадаць і пераехаць у іншы горад. Шкада мне гэтага доміка, бо правёў я ў ім не адзін тыдзень і было мне ў ім вельмі добра. Пані Нюра вадзіла мяне па Нью-Йорку, па магазінах і па парках. І штодзённа многа разоў карміла вельмі смачнай ежай. Калі я ўжо ад'язджаў, купіла мне прыгожы чамадан, а калі аказалася, што не ўсё ў яго лезе, заявіла: „Будзем рэквіраваць Валодзеву сумку". І мы сумку рэквіравалі. Адным словам, паводзіў я сябе ў гэтым доме як імперыяліст: не толькі еў і піў, але яшчэ і сумак награбіў. Трэба было б сказаць шырэй і пра пана Валодзю, які паказаў мне і Атлантычны акіян, і амерыканскія дарогі, і горы асенняга лісця, якое збіралі мы на яго дачы.

Не адну гадзіну я прагаварыў з гэтым удумлівым чалавекам аб беларускім лёсе. Шкадую, што не маю магчымасці, каб адудзячыцца пані Нюры і Валодзі за тую сардэчнасць, якую яны мне аказалі як у 1981, так і ў 1987 годзе. Нядаўна даведаўся я, што Нюра і Валодзя Р. прадалі свой дом у Нью-Йорку і пераехалі на пастаяннае жыхарства ў малое мястэчка на моры, дзе ў іх быў дачны домік. Прычына? Не былі ў стане ўтрымліваць двух дамоў. Мне здаецца, што зрабілі вельмі добра. Клімат, у якім цяпер жывуць, вельмі здаровы, мястэчка вельмі прыгожае і спакойнае. Мне здаецца, што прадоўжаць сабе гэтым жыццё на многа гадоў, чаго ім жадаю ад усяго сэрца.

Яшчэ некалькі слоў хацеў бы дабавіць да ўжо сказанага аб Кастусю К. і Сяргею К. з Кліўленда. Здаецца мне, што яны ў беларускім руху ў Кліўлендзе адыгрываюць такую ролю, як апосталы Пётр і Павел у раннім хрысціянстве або, скажам, святыя Барыс і Глеб на Русі. Калі б гэта залежала ад мяне, я б іх кананізаваў. Колькі ж ахвярнасці і альтруізму ў гэтых пастацях! Як жа моцна памятаюць дадзенае слова! Як моцна цікавяцца патрэбамі беларускага руху ў Польшчы! Гэта яны сабралі вялікія сумы на Беларускі музей у Гайнаўцы. Гэта яны цяпер інтэнсіўна займаюцца апаратурай для Беларускай друкарні БГКТ у Гайнаўцы. І яшчэ як жа характэрная дэталь. Ужо некалькі гадоў таму назад Кастусь і Сяргей сабралі сродкі на супер-сучасную клубную апаратуру для нашага аддзела ў Гданьску. Даведаўшыся ад мяне, што БГКТ атрымала памяшканне ў Варшаве, у якім няма ніякай апаратуры, Сяргей і Кастусь паабяцалі прыслаць апаратуру і варшаўскаму клубу. Прайшоў болей чым год, і Варшаўскі аддзел БГКТ нічога не атрымаў. Я быў перакананы, што ўзніклі нейкія цяжкасці, якія зрабілі немагчымым рэалізацыю намеру. Калі прызнацца, дык часам думаў я, што Кастусь і Сяргей за навалай розных важных спраў забылі аб абяцанцы. Вялікім было маё здзіўленне, калі ў палове студзеня 1989 года Кастусь К. пазваніў мне і сказаў, што справа апаратуры ўжо вырашана і што на працягу найбліжэйшых тыдняў БГКТ яе атрымае. Ці ж і гэтая справа не падцвярджае высокіх маральных якасцей выдатных беларусаў Кастуся і Сяргея?!

А колькі ж прыгожага і ахвярнага ў паставе такіх кліўлендскіх беларусаў, як Яўген і Ольга К., Янка Р., Андрэй С., Галена і Вацлаў Р., пані Ірэна К., пані Эва Я.?! Прыміце падзяку, дарагія суайчыннікі, за вашу ахвярнасць у галіне роднай мовы і культуры. Без вас яны загінулі б.

Алесь Барскі

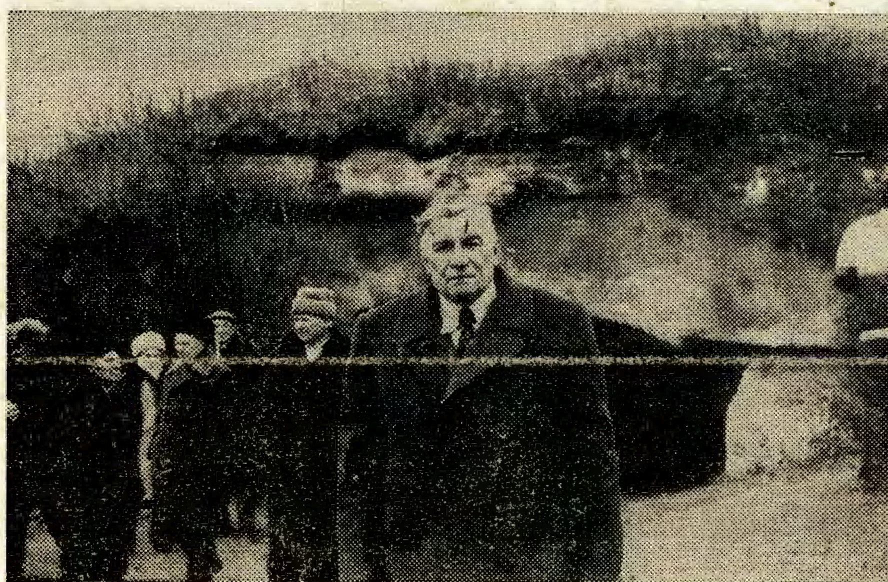
…І ЎСПОМНІМ БЫЛЫЯ ГАДЫ

(Працяг са стар. 1)

жывуць!.. Пакуль І. Макеева працавала настаўніцай, надта дапамагалі ёй школьнікі — маладыя следапыты. Яны шукалі людзей па ўсяму Саюзу, пісалі, распытвалі. Але і цяпер, хаця яна ўжо на пенсіі, пошукаў сваіх не спыняе, надалей самаадданa вядзе Савет ветэранаў групы ўдзельнікаў першых баёў на Гродзеншчыне, шукаючы, такім чынам, і людзей, якія бралі ўдзел у прыгранічных змаганнях з фашыстамі на Беласточчыне ў чэрвені 1941 года.

Пасля 47 год сустрэліся на зямлі, дзе пралівалі кроў, два баявыя сябры: беларус з Мінска Мікалай Буднік і асецін з паўночнай Асеціі Міхаіл Уртаеў. Сардэчная была гэта сустрэча.

Мікалай Буднік пачаў свой баявы шлях у Ломжы. Там яны тады стаялі. Пасля вялі бaі ў раёне Беластока, Гродна, Ліды. Выйшаўшы з акружэння, М. Буднік далучаецца да партызан і з 1941 па 1944 г.г. змагаецца з немцамі ў партызанскім атрадзе Баранавіцкага злучэння.

...I ўспомнім былыя гады. Тут пачынаў свой баявы шлях у 1941 годзе асецін Міхаіл Уртаеў.

Якуб Палякоўскі з вёскі Богушы апавядае аб тым, як на яго полі ў час вайны немцы зрабілі канцэнтрацыйны лагер для ваеннапалонных.

Міхаіла Уртаева першы дзень вайны застаў у крэпасці Асавец. Быў ён тады салдатам 6-ай Чынгарскай казацкай дывізіі. Адступілі, але хаця немцы былі ўжо пад Мінскам, савецкія салдаты да 27 чэрвеня абаранялі крэпасць Асавец. З кожнай сотні салдат засталося ў жывых толькі трое.

Выйшаўшы з акружэння, Міхаіл Уртаеў партызаніў у І Мінскай партызанскай брыгадзе ў раёне Пухавіч, Чэрвеня, Барысава, Асіповічаў.

Групы савецкіх ветэранаў наведалі многія гарады і вёскі Беласточчыны і Сувальшчыны, а таксама Ломжу. Тут яны ваявалі, тут назаўсёды засталіся іх сябры і тут яны самі пакінулі частку сваёй душы і сваёй маладосці. „Калі стаім над магіламі сяброў, не магу пазбыцца нейкага трывожнага пачуцця, нейкага, я б сказаў, сораму, што вось яны тут засталіся ляжаць навечна, а я ж вось яшчэ столькі год жыў і меў яшчэ столькі сонечных дзён, радасцей у жыцці, — гаворыць у задуменні Мікалай Буднік. — І яшчэ адно. Вельмі ўзрушыла нас пастава мясцовых жыхароў, якія дбаюць пра магілы савецкіх байцоў, як пра свае. Вось хаця б прыклад даволі маладой яшчэ сялянкі Яніны Стасюкевіч з Новага Двара, якая нарадзілася ўжо пасля вайны і не была сведкам тых жахлівых падзей. Купілі яны зямлю. Высветлілася, што ў лесе была магіла невядомага савецкага салдата. З „Газеты Вспулчэснай" пані Яніна ў мінулым годзе даведалася пра дзейнасць настаўніцы Іраіды

(Працяг на стар. 11)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ПРЫСУТНАСЦЬ

студэнцкая старонка

ЧАКАЕ НАС ШМАТ ПРАЦЫ

(Размова са старшынёй БАСа Я. Вапам)

26 сакавіка 1988 г. стварыўся заснавальніцкі камітэт Беларускага аб'яднання студэнтаў. 18 мая таго ж года накіраваў ён просьбу аб рэгістрацыі Аб'яднання ва Управу сталічнага горада Варшавы. Пасля трох месяцаў заснавальніцкі камітэт атрымаў адмоўны адказ. Затым была складзена апеляцыя да Міністра ўнутраных спраў ПНР. У кастрычніку 1988 г. на прэс-канферэнцыі міністр Ежы Урбан заявіў, што разглядаецца справа рэгістрацыі БАСа. Ад гэтага часу пачаліся пастаянныя перагаворы з уладамі. Затым былі ўнесены рэгістрацыйнай управай аж трохкратна папраўкі ў статут нашай арганізацыі.

29 лістапада 1988 г. была канчаткова зарэгістравана незалежная арганізацыя беларускіх студэнтаў у ПНР — БАС. На працягу амаль васьмі месяцаў ад заснавання да рэгістрацыі, члены-заснавальнікі разгарнулі даволі шырокамаштабную інфармацыйна-прапагандысцкую дзейнасць. Яшчэ вясною 1988 г. былі накіраваны адпаведныя лісты ўладам і студэнцкім самакіраванням тых вышэйшых навучальных устаноў, дзе знаходзіцца большая колькасць беларускіх студэнтаў. У гэтым часе некаторыя польскамоўныя газеты змяшчалі больш ці менш абшырныя занатоўкі пра БАС. Шмат пісалася таксама ў неафіцыйным друку.

17 снежня 1988 г. адбыўся 1-ы Вальны сход Беларускага аб'яднання студэнтаў (пра які пісалася ўжо ў „Ніве"). 21-га студзеня сёлета адбылося пасяджэнне Прэзідыума Галоўнай рады БАСа. З уражаннямі з гэтых сходаў ды наогул думкамі наконт беларускага студэнцкага руху гутарым сёння са старшынёй Аб'яднання Яўгенам Вапам.

Прысутнасць: — Як на сённяшні дзень выглядае справа з Аб'яднаннем?

Яўген Вапа: — Пачаткі дзейнасці кожнай арганізацыі з'яўляюцца заўсёды нялёгкімі. Кожная арганізацыя набірае спеласці недзе пасля двух-трох гадоў. Тады можам гаварыць пра дасягненні, пра пастаянную працу. Сёння адбываецца ўсё пакуль што ў сферы мітусні між планамі і юрыдычнымі магчымасцямі ды бюракратычнай акасцянеласцю адміністрацыйных устаноў. Таму першыя месяцы працы БАСа не занадта будуць кідацца ў вочы асяроддзю. Лічым, што перш за ўсё трэба забяспечыць юрыдычныя падставы легальнасці існавання арганізацыі.

П.: — У чым гэта заключаецца?

Я. В.: — Гэта складаная справа... Напрыклад, каб аформіць банкавы рахунак, распачаць гаспадарчую, фінансавую або выдавецкую дзейнасць, трэба скласці рэгістрацыйным уладам адпаведныя справаздачныя дакументы (даволі падрабязныя) пра вальны сход, шмат пратаколаў, персанальных дадзеных і, што галоўнае, — адразу месцазнаходжанне Галоўнай рады БАСа. Затым узгаданая ўстанова дазволіць пакарыстацца актам рэгістрацыі, які быў бы падставай для афармлення ўсіх успомненых спраў. А гэта абазначае перад усім шмат бегання па розных установах.

П.: — Ці ўсё ідзе нармальным ходам, бо выдаецца, што з такой справай, як напісанне пратаколу, ці спісанне персанальных дадзеных членаў улад БАСа, не павінна быць больш клопатаў?

Я. В.: — О не, далёка не. Найбольш балючай справай для мяне з'яўляецца справа памяшкання БАСа. Хацелі б мы мець самастойнае памяшканне, але з прычын недахопу фінансавых сродкаў не зможам пакуль што на гэта дазволіць. Адразу пасля вальнага сходу, бо ўжо 18.12. 1988 г. выступіў я на пленуме ГП БГКТ з прапановай, каб Таварыства афіцыйна дазволіла пакарыстацца памяшканнем клуба Варшаўскага аддзела БГКТ — даволі абшырнага і часта пустога — на часовую сядзібу БАСа. Галоўнае праўленне Таварыства маю просьбу падтрымала, але афіцыйнай згоды на паперы з адпаведнымі пячаткамі і подпісамі ўпаўнаважаных асоб мы не атрымалі. Старшыня Варшаўскага аддзела др М. Алексяюк адсылаў нас да старшыні ГП БГКТ др А. Баршчэўскага і наадварот. Склаўся нейкі парадокс: мы, студэнты і з БАСа, і з Рады культуры карыстаемся з памяшкання клуба так, як і раней. Маем свае ключы, ладзім сходы, сустрэчы, але каб афіцыйна была там сядзіба БАСа, Таварыства не хоча згадзіцца.

П.: — Гэта значыць, што БАС надалей будзе карыстацца з па-

(Працяг на стар. 4)

ЯШЧЭ ПРА „БАЦЬКАЎШЧЫНУ"

На старонках студэнцкага часопіса „Сустрэчы" разгарнулася жывая дыскусія вакол рэйду „Бацькаўшчына". У сувязі з тым, што бюлетэнь выходзіць рэдка, рэдакцыя „Прысутнасці" будзе змяшчаць адгалоскі адносна рэйдаў, якія на яго старонках не друкаваліся. На пачатак прапануем нашым чытачам выказванні адной з удзельніц апошняга рэйду „Бацькаўшчына":

„Называюся Бася Кучынская, вучуся ў Медыцынскай акадэміі ў Беластоку. Хаця мая школа не дае вялікіх магчымасцей для духоўнага і культурнага развіцця чалавека, дык усё-такі ў пэўным моманце вывучання біялогіі і анатоміі ў душы чалавека пачынае штосьці ныць. Тады чалавек пачынае чагосьці шукаць, нейкага асэнсавання. Так было, бадай, і са мною.

Аб тым, што арганізуюцца беларускія рэйды, атрасіны, я чула яшчэ ў ліцэі, але тады мяне гэта зусім не цікавіла. І толькі, калі апынулася ў Беластоку, адчула, што знаходжуся ў зусім іншым асяроддзі, у вялікай ступені польскім. Пачала бачыць сваю „іншасць", маўляў, непаўнацэннасць. Дзякуючы маім сябрам, якім і цяпер вельмі ўдзячная, я наблізілася да студэнтаў-беларусаў. На пачатку было цяжкавата, але пачатак заўсёды нялёгкі, калі новая асоба ўваходзіць у іншае асяроддзе. Штораз больш пачало яно мяне вабіць і цікавіць, іхняя дзейнасць, праблемы, мерапрыемствы... І такім чынам трапіла ў Беларускі народны універсітэт, потым на Купалле. Штораз больш мне гэта ўсё падабалася. Але рэйд „Бацькаўшчына-5" перайшоў мае спадзяванні. Непаўторная атмасфера вогнішчаў, цудоўныя беларускія песні, бяседы і дыскусіі да світанку, супольнае вандраванне, размовы на зусім для мяне новыя, але цікавыя тэмы, цудоўныя людзі, новыя знаёмствы і прагрэсіўныя светапогляды, снеданні і вячэры — усё супольна, разам, абед — у якім-небудзь бары, і піўцо па дарозе на ахалоду, начлегі на сене, смех і радасць — усё быццам у адной вялікай беларускай сям'і. Непаўторнымі для мяне былі сустрэчы з цікавымі людзьмі, з іхнімі поглядамі. Шмат я даведалася пра свой народ, пра яго трагічнае мінулае, пра адносіны з іншымі народамі.

Гэта ўсё асталося ў маёй памяці пасля некалькіх дзён рэйду. Я мусіла крыху раней пакінуць вандроўку і ведала, што далей будзе не менш цікава. Я пераканалася, што гэтыя людзі робяць патрэбную і цудоўную справу не дзеля ўласнай карысці, а хутчэй дзеля нас усіх. І я хачу таксама з імі нешта рабіць."

ТАВАРЫСТВА „ПАМОСТ"

Таварыства „Памост" было зарэгістравана ў Варшаве 20 снежня 1988 г. як працяг нефармальнага дыскусійнага клуба „Памост", які дзейнічае ўжо ад восені 1986 г. Гэты клуб арганізаваў звыш 20 дыскусійных сустрэч, прысвечаных праблемам нацыянальных меншасцей у Польшчы ў мінулым і сёння. Дзейнасць клуба „Памост" успрымаецца з зацікаўленнем, перш за ўсё ў студэнцкім асяроддзі Варшавы.

Асноўнай мэтай „Памосту" з'яўляецца пераадоленне недавер'я і стэрэатыпаў, якія назапасіліся ў суадносінах палякаў з суседнімі народамі, перш за ўсё славянскімі, ды стварэнне атмасферы пашаны і ўзаемадавер'я між імі. Асаблівае значэнне „Памост" надае супрацоўніцтву з прадстаўнікамі нацыянальных меншасцей у нашай краіне. Лічым аднак, што супольная будучыня нашых народаў не будзе лепшай, калі не наступіць узаемазбліжэнне і акцэптацыя разнароднасці між народамі.

Мэты свае „Памост" мае намер здзяйсняць дзякуючы папулярызацыі ведаў аб гісторыі і культуры беларусаў, літоўцаў, сербалужычан, славакаў, украінцаў, ды асабліва гістарычных і культурных сувязей гэтых народаў з Польшчай і палякамі, не пазбягаючы тых фактаў, якія сталіся і ёсць надалей прычынай узаемных непаразуменняў. Акрамя публічных дакладаў, асноўнай формы працы, Таварыства мае намер арганізаваць у будучыні таксама семінары, мастацкія мерапрыемствы і г.д.

Як разгорнецца дзейнасць „Памосту", у вялікай ступені залежыць ад таго, колькі здабудзем прыхільнікаў і супрацоўнікаў. З'яўляемся адкрытымі на новыя думкі і прапановы супрацоўніцтва.

Ахвотных супрацоўнічаць просім кантактавацца лістоўна па адрасу:

Tomasz Szczepański
03-337 Warszawa
ul. Wyszogrodzka 10/54

Ад рэдакцыі. Амаль ад пачатку існавання клуба „Памост" актыўны ўдзел у яго працы прымалі беларускія студэнты. На сустрэчах часта гаварылася пра гісторыю, культуру, а таксама сучасныя праблемы Беларусі. Выступалі ў „Памосце" Сакрат Яновіч, Юры Туронак, Алег Латышонак, Марэк Карп, Багдан Скарадзінскі, Тадэуш Альшанскі, Уладзімір Мокры і інш. Планавалася таксама сустрэча з вядомым польскім іншадумцам Яцкам Куронем, але, на жаль, да яе не дайшло з прычын, незалежных ад дакладчыка і „Памосту".

У заснавальніцкім камітэце таварыства „Памост" былі беларускія студэнты. Зараз у новавыбраным кіраўніцтве „Памосту" ёсць двух нашых студэнтаў: Юрка Ляшчынскі — намеснік старшыні і Яўген Вапа — член рэвізійнай камісіі.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

БЕЛАРУСІКІ

Sielicki Franciszek, Białoruskie pieśni i wiersze żartobliwe z okolic wsi Mikulino b. gminy Dołhinów powiatu wileńskiego, *Acta Uniwersitatis Wratislaviensia* 1980, t. 20, s. 85—112.

Sielicki Franciszek, Zwyczaje doroczne w b. powiecie wilejskim w okresie międzywojennym, Jesień i zima. *Slavia Orientalis* 1985, nr 3/4, s. 203—217.

Siemaszkiewicz Ryhor, Biełaruski litaraturna-hramadski ruch w Pieciarburzie (kaniec XIX — paczatak XX st.), Mińsk 1971. Rec. Poźniak Telesfor, *Slavia Orientalis* 1975, nr 3, s. 390—392.

Sienko Fiodor, Rozwój rolnictwa na Białorusi. Tł. *Międzynarodowe Czasopismo Rolnicze* 1985, nr 1 s. 3—6.

Sieradziński Jerzy, Dni Literatury Polskiej na Białorusi. — Dekada polskiej książki na Białorusi. — Dni Literatury Polskiej na Białorusi. — Polska Sztuka w Moskwie. Korespondencja z Mińska, Nowogródka i Moskwy. *Życie Warszawy* 1976, nr 239 s. 1, 4, nr 240, 243, 247, s. 4.

Sierpowski Stanisław, Mniejszości narodowe jako instrument polityki międzynarodowej 1919—1939, Poznań 1986. Rec. Maciak Dariusz, *Sprawy Międzynarodowe* 1987, z. 5, s. 128—130.

Siergaczew Siergiej, Korczmy Biełorussii XVII—XIX ww., *Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku* 1984, nr 28, s. 36—46, il. rys.

Siergaczew Siergiej, Muziej narodnoj architiektury i byta Biełorussii, *Acta Scansenologica* t. 3: 1985, s. 169—187, il. rys. Streszczenie.

Simiaon Połacki, Modlitwa św. Joasafa na pustkowie odchodzącego (w), tł. Andrzej Szymański, *Życie i Myśl* 1976, nr. 3, s. 67—68.

Skaradziński Bohdan, Głos Białorusinów, *Tygodnik Solidarność* 1981, nr 31, s. 14, il.

Skaryna Franciszak, Pradmowy i pasłasłoŭi, Mińsk 1958. Rec. Sielicki Franciszek. *Slavia Orientalis* 1969, nr 4, s. 456—461 (m.in. omówienie zbioru opracowań F. Skaryny do ksiąg Biblii).

Skibińska-Charyło Zofia, O przekładach Pana Tadeusza na język białoruski, *Studia Polono-Slavia-Orientalia. Acta Literaria* 1975, t. 2, s. 181—198.

Skibińska Zofia, „Pan Tadeusz" Bronisława Taraszkiewicza na tle innych przekładów białoruskich, *Poezja* 1984, nr 11/12, s. 162—165, il.

Słoŭnik biełaruskich haworak paŭnoczna-zachodniaj Biełarusi i jaje pahraniczcza ŭ piaci tamach T. 3, Mińsk 1982. Rec. Sielicki Franciszek, *Acta Univ. Wratisl.* Slav. 1986, t. 39, s. 148—150.

Smirnow Witalij, Spójność naszych kultur (Współpraca kulturalna z Białoruską SRR), rozm. przepr. Jerzy Sieradziński, *Życie Warszawy* 1976, nr 251, s. 1—2, il.

Smułkowa Elżbieta, Szkic systemów fonologicznych ruskich gwar Białostocczyzny wschodniej, *Slavia Orientalis* 1968, nr 3, s. 415—418.

Р.С.

БУДЗЬЦЕ ЛЮДЗЬМІ!

Я як член Таварыства апекі над звярамі быў запрошаны на справаздачна-выбарны сход у Беластоку.

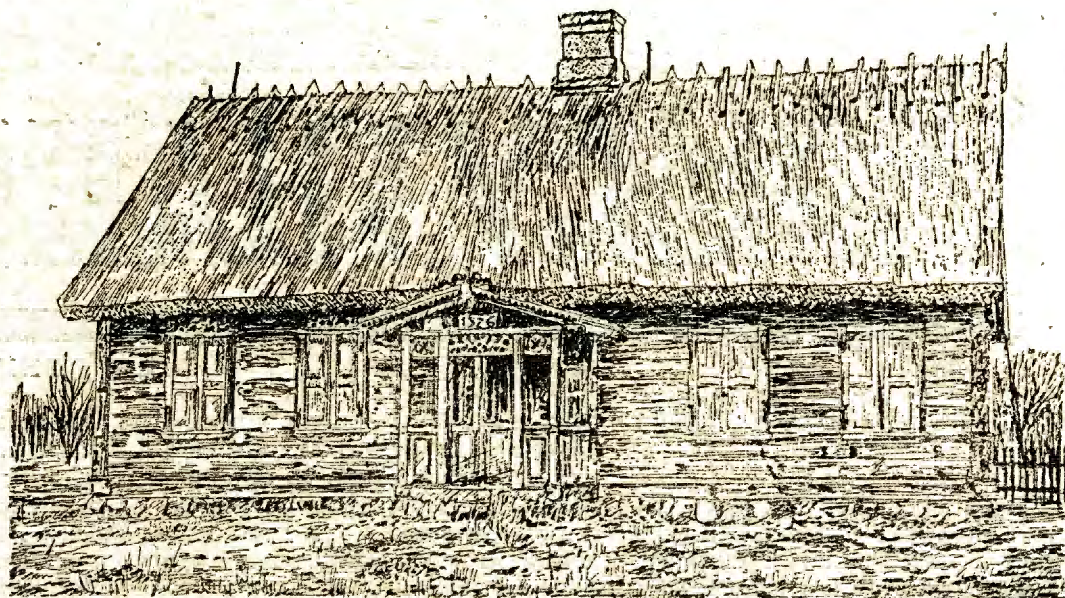
На сходзе многа гаварылі мы аб дрэнных адносінах людзей да сабак, катоў і іншай жывёлы. Інспектар Альшэўскі займаецца прытулкам для звяроў пры вуліцы Далістоўскай у Беластоку. Ён сотні разоў ездзіў на паведамленні аб крыўдзе жывёлы ў Беластоку і наваколлі. У беластоцкім прытулку няма свайго самахода, каб хутка даехаць на месца такога ганебнага ўчынку.

Члены таварыства прапанавалі, каб і святары гаварылі аб гэтым у храмах і сабралі ахвяру раз у месяц ці аднаразова для бяздомнай жывёлы.

Дарагія людзі! Ваш верны сабака ці кот не патрабуюць ад вас многа — трошкі супу і цёплы куток. Не пакідайце іх у лесе ці на дарозе, калі перасталі быць забаўкай для вашых дзяцей. Будзьце людзьмі!

Андрэй Гаўрылюк

Свойскія малюнкі

Беларуская хата ў Беластоцкім музеі вёскі. Малюнак У. Петрука.

ЧАКАЕ НАС ШМАТ ПРАЦЫ

(Працяг са стар. 3)

мяшкання студэнцкага самакіравання Варшаўскага універсітэта?

Я. В.: — Так, у двух маленькіх пакойчыках змяшчаецца апрача самакіравання, БАСа, Акадэміцкая ліга, напоўлегальны НЗС, некалькі навуковых гурткоў, дыскусійныя клубы. Няцяжка сабе ўявіць, як можа выглядаць дзейнасць. Нават звычайны сход правесці не так проста. Але што ж, іншага выхаду пакуль што бадай няма.

П.: — Ну так, праблемы праблемамі, але штосьці рабіць трэба. Што дагэтуль удалося ўжо аформіць, што плануецца на бліжэйшую будучыню?

Я. В.: — БАС прыступіў да конкурсу „беларусаведы", як суварганізатар з Канадскім таварыствам „Беларусь" і БГКТ. Створана ўжо танцавальная група ў Беластоку. Неўзабаве плануем наладзіць сустрэчу дзеячоў БАСа з ліцэйскай моладдзю. Гэта будзе ў сакавіку ў Бельску-Падляшскім. Ад 15-га лютага пачаліся праграмы ў беластоцкім студэнцкім радыёвузле. Адказны за гэта Багдан Сіманенка. Ад красавіка хочам адкрыць пастаянную, штомесячную старонку БАСа ў „Ніве". У лютым БАС арганізуе традыцыйны баль беларускага студэнта ў Варшаве. Таксама створаны ўжо арганізацыйны камітэт святкавання 71-ых угодкаў БНР. Хочам правесці гэтае мерапрыемства зусім афіцыйна і легальна.

П.: — Бадай самая важная справа на сёння гэта стварэнне гурткоў Аб'яднання. Як выглядае гэтая справа?

Я. В.: — Гурткі ўзнікнуць пасля зімовых канікул. Да гэтай пары будуць гатовыя членскія білеты. Плануем паклікаць гурткі БАСа пры Варшаўскім універсітэце, Сельскагаспадарчай школе (СГГВ), Галоўнай школе планавання і статыстыкі (СГПіС) у Варшаве, Варшаўскай і Беластоцкай палітэхніках, у Філіяле ВУ ў Беластоку, Медыцынскай акадэміі ў Беластоку, у Любліне, Гданьску, можа ў Ольштыне.

П.: — Ці не баіцеся, што ўсе планы могуць праваліцца? Няўжо знойдзецца аж так многа самаахвярных і адказных людзей дзеля здзяйснення гэткіх намераў?

Я. В.: — Да ажыццяўлення спраў, аб якіх ішла гаворка, ужо выбраны адпаведныя і, спадзяюся, адказныя людзі, і яны будуць з гэтага разлічвацца. Калі ўжо хтосьці бярэ на сябе нейкі абавязак, дык мусіць з ім справіцца.

П.: — У пастановах І-га Вальнага сходу ёсць яшчэ некалькі спраў, аб якіх ты яшчэ не ўспамінаў. Хачу звярнуць увагу на той аспект дзейнасці Аб'яднання, які будзе датычыць агульнастудэнцкага асяроддзя, папулярызацыі ў ім ведаў пра Беларусь. Як сабе гэтую справу ўяўляеш?

Я. В.: — Дзеля інфармацыі ў акадэміцкім асяроддзі будуць ўстаноўлены інфармацыйныя таблічы БАСа, вядома, дзе на гэта атрымаем згоду рэктараў. Калі будзе дазвол на выдавецкую дзейнасць, намерваемся выдаваць тры бюлетэні, адзін — польска-беларускі, два — поўнасцю беларускамоўныя. Ужо цяпер разглядаемся за будучай рэдакцыяй, ці хутчэй рэдакцыямі. Карыстаючы з нагоды, хачу звярнуцца з просьбай да зацікаўленых такой формай працы. Хочам, каб траплялі туды не толькі матэрыялы пра нас, але і з-за мяжы, з усходу і захаду.

П.: — Праўда, пра беларус-

УЛАДЗІМІР ПІСАНКА — РАССТАННЕ З ГАРМОНІКАМ

На 58-ым годзе жыцця адыйшоў ад нас Уладзімір Пісанка. Памёр у бальніцы ў прысутнасці сям'і. Жонцы Анне сказаў апошнія словы: „Буду паміраць, ты мне прабач, што кепска калі зрабіў". Рука, якая моцна сціскала жончыну руку, пачала асоўвацца...

Нечаканую смерць Валодзі Пісанкі асабліва цяжка ўспрынялі і перажываюць усе члены гуртка сеньёраў БГКТ у Беластоку, членам і арганізатарам якога ён быў. Да 1987 года быў у праўленні гуртка. Вялікая гэта страта і для тэатральнага калектыву Беластоцкага гарадскога аддзела БГКТ, бо Валодзя Пісанка быў ад самага пачатку актыўным членам гэтага тэатра. Яго пастаяннай роляй была „роля музыканта".

З гармонікам і з роднай беларускай песняй, з мелодыямі беларускіх народных танцаў ён вырас. Ад малога іграў на гармоніку. Надта здольны музыка, ён, як то бывала на вёсцы ў даўнейшыя часы, рваўся да ігранія. Яшчэ ў школу не хадзіў, а на гармоніку ўжо іграў. І што іграў? Мелодыі сваёй вёскі Коматаўцы, песні і танцы свайго беларускага народа. „Ніхто ў нас не ўмеў так „Каробачку" ці „Лявоніху" іграць, як Валодзя, — успамінае жонка. — Валодзя нават ужо ў Беластоку паказваў нашаму гуртку, як танцуюць „Каробачку", бо ён гэта ведаў, то стары, стары танец".

Першыя „калектыўныя" выступленні Валодзі Пісанкі былі ў тых жа Коматаўцах. З Толікам Севасцьянюком Валодзя Пісанка стварыў музычна-вакальны дуэт. Адзін іграў на скрыпцы, другі — на гармоніку. „Быў цудоўны дуэт", — заўважае Анна, адмахваючы слёзы. Потым быў у тых жа Коматаўцах беларускі хор, які вёў Міруць, 20 асоб спявала ў ім: „12 баб і 8 мужыкоў". А музыкантам быў Валодзя. Ён меў таксама прыгожы голас і часта спяваў. Першы раз выступіў у Беластоку як саліст з неадлучным гармонікам на адным з першых раённых аглядаў конкурсу „Беларуская песня". А потым пачалася сур'ёзная праца з тэатрам, які ў гуртку сеньёраў арганізаваў Янка Крупа. Гэта якраз з думкай аб выкарыстанні незвычайных музычных здольнасцей Уладзіміра Пісанкі Янка Крупа ставіў свае п'есы, уводзячы багатыя музычныя і танцавальныя часткі. Янка Крупа любіў паўтараць: „Маем такога добрага музыканта, што можам з ім зрабіць што захочам". І так паявіўся быў беластоцкі музычны тэатр, расспяваны, растанцаваны, жыццерадасны, бурлівы і дасціпны, кіпучы энергіяй.

І не зайграе ўжо старой-старой „Каробачкі" Валодзя Пісанка, не заспявае частушак з жонкай. Парвалася пара, якая была душой гуртка, аднае палавіны не стала.

А жыццё прадаўжаецца. Анна Пісанка глядзіць мне глыбока ў вочы, гаворыць: „А бачыце ж, тэатр наш мусіць жыць, выяз-

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ПАРНАСІК

чытальніцкая анталогія на негарантаваных надзеях

Я ВЕРУ ЛЮДЗЯМ...

Я веру людзям,
якія маюць свой упор,
ідэю ў сэрцы носяць
не на паказванне,
Калі гавораць,
Чысты маюць тон
і проста ў вочы спазіраюць.
Я веру людзям,
якія ёсць сабою,
свой розум маюць
— не чужы,
Хоць мо грамы
яны збіраюць—
Калі іншыя збіраюць
медалі.

Рышард Бутайла

ГАСПАДАР

Жыхары Галадоў страшэнна абураныя: пенсіянер Раман упёрся на чужую зямлю, як на сваю! А гэтая зямля — супольнасць вёскі, ляжыць аблогай. Вядома, хто без сумлення, той арэ, сее збожжа і нічога не плаціць за арэнду — кажуць галадоўскія людзі. І ніхто, бачыце, не можа выперці Рамана з гэтай зямлі! Нават сам начальнік гміны бязрадны. А ў вёсцы ёсць жа свой солтыс, няхай ён зробіць парадак! Ну, што зробіш таму, хто хоча працаваць! А далі б яшчэ з 5 гектараў пустэчы, якой столькі на нашых вёсках, няхай арэ, колькі мае сілы.

А гэта зямля, 2,50 гектара, дае ўраджай, а так раслі б на ёй толькі лапухі і чартапалох. Поле Рамана якраз за новаатынкаваным будынкам пажарнікаў. Парасло збожжа высокае, бульба вялікая, кожны мог паглядзець.

Не паддавайся, Раман!

Андрэй Гаўрылюк

кую меншасць у Польшчы апошнім часам можна пачуць штораз больш. Тым не менш статыстычны паляк ці польскі студэнт зашмат пра гэта сказаць не зможа. Большасць з польскіх сяброў амаль нічога не ведае на гэтую тэму, а тыя, якія „ведаюць", нярэдка ставяцца даволі халодна, часта варожа да беларусаў. Гэта ўсё адмоўныя эфекты нейкіх стэрэатыпаў, распаўсюджаных у грамадстве ў вядомых мэтах. Як БАС думае ў гэтай дзялянцы дзейнічаць?

Я. В.: — Так, гэта важная і даволі балючая для нас справа. У цэнтральнай Польшчы сапраўды пра беларусаў гаварылася няшмат, як благога, так і добрага. Тут акурат сустракаемся з прыхільнасцю. Аднак большасць з нас жыве на Беласточчыне і добра ведае, што нашы польска-беларускія суадносіны далёка не нармальныя. Існуе шмат стэрэатыпаў, якія выклікаюць з абодвух бакоў недавер, а таксама і варожасць. Пра гэта трэба гаварыць як найчасцей, хай не заўсёды прыемна, але трэба. Мо акурат апошні званок, каб пазбегчы нейкіх канфліктаў між нашымі грамадствамі. Сітуацыя ў краіне спрые гэтаму, асабліва сярод маладога пакалення, недасведчанага спадчынай мінулага. Абменам і шчырасцю думак можам дайсці да пагаднення, а прынамсі ўзаемаразумення.

П.: — Сапраўды, мэта высакародная і вартая, каб за яе змагацца. Ці дагэтуль былі ўжо спробы супольнага польска-беларускага дзеяння або дыялогу?

Я. В.: Так, інакш не ўзнікла б такая думка. Дзейнічае ў Варшаве таварыства „Памост", у якім ёсць шмат беларусаў. Палякі часта прымаюць удзел у некаторых нашых мерапрыемствах. Дарэчы, у нашых намаганнях адносна рэгістрацыі Аб'яднання, а і цяпер шмат дапамагалі польскія сябры і некаторыя арганізацыі. Асаблівая падзяка належыцца старшыні Студэнцкага самакіравання Варшаўскага універсітэта Пётру Цёмпу і сябрам з кіраўніцтва Незалежнага згуртавання студэнтаў (НЗС). А мы ў сваю чаргу прымалі актыўны ўдзел у мерапрыемствах, арганізаваных польскімі студэнтамі, напр. з нагоды 11 лістапада ці 8 сакавіка (хваляванні 1968 г.), а таксама звязаных з тымі справамі, якія датычацца ўсяго універсітэцкага асяроддзя. Пачатак, здаецца, зроблены.

П.: — Дзякую за размову і жадаю поспехаў у працы на карысць нашай меншасці ў ПНР.

Інтэрв'ю ўзяў **Ю. Ляпчынскі**

джаць, выступаць. У Гайнаўку вось запрасілі. Янка Крупа сказаў, што я мушу ехаць. Прайшло пяць месяцаў ад смерці Валодзі. Я пайшла да мамы, пыталася, ці магу? Мама сказала: „Дзіця, то не грэх". І паеду. То ж то Валодзі калектыў. Ён сваю душу туды ўклаў. Быў і астаўся ад нас неадлучны.

Уладзімір Пісанка памёр 1 верасня. Быў ужо на пенсіі па стану здароўя. За ім 25 гадоў цяжкай працы на адной рабоце, на чыгунцы. Ніколі, ні ноччу, ні днём, ні ў выезд, ён не спазніўся на працу.

Быў сардэчна звязаны з культурнай дзейнасцю Беластоцкага гарадскога аддзела БГКТ. Усімі сіламі служыў тэатральнаму калектыву гэтага аддзела.

В. Валкавыцкая

САКРАТ ЯНОВІЧ
У БЕЛАРУСКАЙ КАНАДЗЕ І ДАЛЕЙ

(16)

Каторую гадзіну тырчым перад тэлевізарам, у які спадарыня Вера пускае відэаабразкі з каляднага фестывалю этнічных асяроддзяў Чыкага. На беларускім спектаклі — няма свабодных месцаў; стаяць пад сценамі. Каментатарам робіць доктар рэўматычных хваробаў і радавіты дэтройцец Роналд, зяць Рамукоў, муж іх Ірэны. — Каб хоць адзін падобны зяцёк знайшоўся, скажам, у забеларушчанай Гайнаўцы, у якой інтэрнацыяналізм — на жаль — у кампрадорскай інтэрпрэтацыі.

Белатварыя нібы-сялянкі, наманікюраныя, з фізіяноміямі, на якіх ані ценю галадухі або крываўкі. Беларусь на амерыканскіх падмостках сыпле адборнай ангельшчынай, цераз якую папулярызуюць яе. Гэта і не нахабны папрок анямелым у роднамоўі паненкам ды кавалерам з каледжаў: мы ж і ў айчынных нетрах ссыхаемся ў мінорную меншасць.

На нарадзе ў Музеі навукі і прамысловасці, прысвечанай арганізаванню конкурсу нацыянальных ялінак, мы з Таняй сваімі персонамі па-узурпатарску дакамплектавалі беларускі сектар мерапрыемства... З камуністычнымі пашпартамі за пазухаю. Маючы за сабою жыццё, пражытае ў эпоху патакання і дзякавання, досыць паважна дасядзелі да заканчэння. Адпаведна павучэнням абяздоленых мацярок: „На чыім возе едзеш, таму і песню спявай". Над немаральнасцю гэтага афарызма сушыць сабе галаву часамі толькі той, каму авёс у зад закалоў; не бракуе яму за што купіць хлеб і малако ў чацверты тыдзень месяца (ясна гэта, але не ім).

Сёстры Будзьчанкі, Людвіка ды Ірэна (яна): — Перадайце, калі ласка, мае вітанні Вінцуку Склубоўскаму ў Беластоку: вучылася я з ім у Вільні! З анельскай цярплівасцю карпеюць над вышыўкамі ў цудныя ўзоры, выраблюць саламяныя прэцыёзнасці, углядаючыся ў якія бачыш зоркі ў марозлівую ноч і Куццю ва ўтульным застоллі. Грыбныя і рыбныя пахі страваў. І тых, хто адыйшоў і не вернецца. Просьба ад іх, каб паправіць недакладнасць у артыкуле пра бацьку, Эдзюка Будзьку, у першым томе „Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва Беларусі": выехаў ён менавіта ў ЗША, а не ў Канаду.

Гэта ў Бяленісаў, ля бульвара Логана. Спадару Антону перадаю пасылку ад яго сябры, Міхася Пашкевіча; я ж з Таронта днямі. Пакет копій публікацый з савецкіх газетаў, якімі ад нараджэння не цікавіліся, бо і — чым? Каму ж ахвота чытаць вульгарную лаянку замест удумнай аргументацыі? На гэтым метадзе, нічога што павернутым у антысаветчыну, гараць і выгнанніцкія публікатары, калі своечасова не рэарыентаваліся з агітатарства ды чвэрцыінтэлігентнасці лістовак у салідную журналістыку (старым падабалася, а маладым — прыдатнае ў музей палітыкі).

Рамук еў хлеб з медыцыны. Фармаваў бібліятэку беларусікаў, якой цесна ў няцесным падпартэрным памяшканні на ўсю квадратуру дома. Яго idee fix — чысціня знявечанай нашай мовы (чым нагадаў мне іншага лекара, нябожчыка Францішка Пяткевіча з Крынак). Указвае на чэхаў, якія папраталі ў сваёй лексіцы, вымятаючы з яе варварызмы і запазычанні. І палякі тут цалкам дарэчы: даваенныя інжынеры, гартаючы народна-дэмакратычныя — пасляваенныя — тэхнічныя часопісы, клалі побач іх актуалізаваныя слоўнікі наватэрмінаў або званілі да знаёмых выкладчыкаў, дзеля кансультацыі. Этымалагічна досыць апраўдана выкрасліць „канікулы", а ўвесці „вольнаткі", называць аканіцы — вачніцамі, небаскробы — небасягамі, караблі — мараплавамі... Мне як паланісту ўспомнілася — для аналогіі тут — што назоўнікі czołg, tlen выпрацаваў Стэфан Жаромскі (czołg czołga się!). Сёння нікому і не падумаецца, што яны штучныя. Аднак жа, што магчымае ў суседзяў — немагчымае ў нас. У іх звычайнае — у нас незвычайнае або і карыкатурнае. Па дзвюх прычынах, перш-наперш: не час цацкацца са словамі, калі ў агоніі ўся мова; і па-другое, інавацыі — глядзіце — нават у гаспадарцы не прымаюцца, калі адсутнічае прымус і бязвыйсце (беларускае — вернемся да тэмы — не ёсць умоваю працы ды платы за яе). У сусветны патоп англізмаў парламент Францыі ўхваліў аж тэрарыстычны закон, згодна з якім можна прызнаць няважным любы дакумент, калі апратэстоўваючы яго дакажа, што створаны ён на нячыстай французскай мове. Справа свежая. Пажывем — пабачым...

У Чыкага — пяць універсітэтаў (у іх ліку і прыватныя, лепшыя). Але сесія „Тысячагоддзе хрысціянства ў Беларусі" — у царкве Хрыста Спаса.

Валодзік Яканюк з Крывой. Юрыст. Усяго сорак шэсць яму і ўжо не ведае, чаго яшчэ хацець. Птушынага малака? Пайшоў бы ў мільянеры, але не з яго натураю; сеўшы на тыгра мамоны — да смерці не саскочыш, бо разарве цябе на кавалкі. Утомная гульня пад вечным страхам усё страціць, усё маючы! — Зрэшты, — дадае ён, — чалавечыя праблемы ўсюды ідэнтычныя, а розніцы паміж імі столькі ўсяго, што велічыні іх неаднолькавыя. І афарбоўкі...

Рэзюмуючы безліч дагэтуляшніх дыспутак, іхны ланцужок ад Нью-Джэрсі цераз Таронта, Дэтройт: беларуская дыяспара надта ж старасвецкая. Дзеці не вытрымліваюць анахранічнасці бацькоў, існавання ў стаячай вадзе. Уцякаюць у свет, а ён амерыканскі.

(Працяг будзе)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Шаноўныя „ніўцы“!

Разгарнуўшы № 3 „Нівы“, на другой старонцы прачытаў усё аб Віктару Рудчыку.

Ніколі не ўяўляў сабе, што ўсё можа здарыцца так раптам, нечакана. Нечакана таму, што як жывы — думаеш аб жывым. Яшчэ зусім нядаўна, у часе майго побыту ў Беластоку і ў „Ніве“ з нагоды маёй выставы, што адбылася ў Бюро мастацкіх выставак, у часе адкрыцця яе, Віктар так шчыра і прыхільна вітаў гэту падзею і па-прыяцельску віншаваў мяне. Нават зараз адчуваю яго цёплую руку. І вось няма яго. Неяк сумна стала. Сустрэнешся з чалавекам раз у жыцці, а быццам знаеш яго доўгія гады, таму што заўсёды ўяўляеш сабе тое, што ён недзе працуе, робіць добрую справу, больш таго, адчуваеш яго як быццам побач сябе, варта толькі азірнуцца — і ён перад вачыма.

Дарагія „ніўцы“!

Прыміце маё глыбокае спачуванне аб страце, больш таго, цяжкай згубе вашага шматгадовага супрацоўніка. Спадзяюся, што вы не страціце раўнавагі і будзеце далей шчыра працаваць на карысць усім нам.

Жадаю вам поспехаў і творчага плёну, ваш шматгадовы чытач

Карпук Міхась, Мінск

* * *

Добры дзень!

Мінула ўжо 20 год з той пары, калі Гомельскі педагагічны інстытут імя Чкалава быў пераўтвораны ў дзяржаўны універсітэт. І сёння гэтая вышэйшая навучальная ўстанова застаецца буйнейшым культурным цэнтрам на Гомельшчыне. Доказам таму з'яўляецца той факт, што зусім нядаўна, 29 лістапада 1988 года, універсітэту было прысвоена імя Францішка Скарыны.

Але мне хочацца расказаць аб тых людзях, якія там працуюць, з якімі мне давялося пазнаёміцца ў час вучобы. Гэта перш-наперш прафесар Уладзімір Анічэнка, кандыдат філалагічных навук Іван Штэйнер, кандыдат філалагічных навук і паэт Віктар Ярац, асістэнт кафедры беларускай літаратуры Вольга Шынкарэнка. Пералічаныя імёны многім вядомы ў братняй Польшчы па нашых сяброўскіх, навуковых і літаратурных сувязях. Тым не менш, мала хто ведае, якую вялікую работу праводзяць гэтыя людзі ў сябе дома. Нагадаю, што Гомельшчына знаходзіцца на мяжы з рускімі землямі, і тут адчуваецца моцны ўплыў рускай мовы. Чаго граха таіць, я сам не надта верыў у тое, што на беларускай мове можна весці гаворку, так сказаць, па-за афіцыйным бокам. Дзякуючы гэтым энтузіястам нацыянальнай культуры, я абудзіўся ад сну, успомніў, што я беларус, што ў мяне ёсць родная мова, на якой можна гаварыць і якой можна ганарыцца. Для мяне адкрыўся цэлы свет душы майго народа з яго гераічнай спадчынай і, веру, з вялікай будучыняй.

Мікалай Шуканаў, Жлобін

(Працяг са стар. 1)

айчыннікі пра нас, паглыбіўшыся ў твор К. Семяняκі? Адразу, ад пачатковых радкоў, — што мы чакаем вызвалення савецкай арміяй! Заўважыў ён тое асабліва ў бушаванне „Салідарнасці“. Не клапоцячыся пра лагічнасць, тут жа даў зразумець чытачу, што беларусы ідэнтычна не хочуць сваёй мовы, а іхныя пісьменнікі па-дэбільнаму займаюцца перакладамі ўласных кніжак на польскую, каб хтокольвек чытаў іх. Адначасна ўспомніў, як — будучы студэнтам — лупілі па скабах ды папоцемку аднакурснікаў праваслаўнага веравызнання, крычучы: — Bij Ruska!

Падмацаваўшыся рэфлексіямі ды такімі абразкамі, Семяняка перайшоў, так сказаць, да больш сур'ёзных разважанняў. Беларусы, відаць, змарыўшыся чаканнем вызвалення і дарэшты зненавідзеўшы родную гаворку, а — таксама — нанасіўшыся гузоў за хаджэнне ў цэрквы, пакідалі свае вёскі і мястэчкі; тлумна падаліся на службу ў партыйны, дзяржаўны апарат Польскай Народнай Рэспублікі; прытым, з парабкоўскай любасцю, апанаваўшы „сродкі ўціску“, г.зн. органы дзяржаўнай бяспекі, міліцэйскія камендатуры, не даўшы ганьбы і пасадам у турэмным наглядзе.

Ясная справа, на пагібель палякам! А тым з іх, хто шчасліва выкруціўся ад беларускіх лапаў, радасці няшмат засталося: араць ды абсяваць зямлю, усіраццелую халернымі **беларусцамі!** Словам, усё адвярнулася: колішнія паны парабіліся ратаямі, а беларускія халопы — вось над імі. Няма паратунку для эканомікі краю, як асадніцтва, хоць і паганую яно ролю адыграла ў былой Заходняй Беларусі... А цэрквы, пэўна, мус адаптаваць на касцёлы, каб было каму ў іх памаліцца.

Называючы Беласточчыну беластоцкай Беларуссю, Казік Семяняка не выключае, аднак, магчымасці сужыцця абодвух народаў. Паміж імі, на яго думку, не мусіць быць сцяна. Ну, калі не сцяноўка, дык — прынамсі — міжплемянная пустэча; не даслоўна, у псіхіцы. Не і не, тым болей, што — паводле Семянякі — беларусы нават дамінуюць палякаў у атрыманых ордэнах, прывілеях. Чаму ўсё ім мала і мала? Дык няхай Мінск дадасць! — моргае Казё.

Дапоўніўшы тую трасянку беларусаеда яшчэ намёкамі, што беларусіны ахвоча апраналі на сябе мундзіры нямецкіх паліцаяў у акупацыю, потым як бы змяніўшы іх на скураныя плашчы пасляваенных камуністычных чэкістаў-убоўцаў, на плячах якіх утрымалася Народная Польшча, — наш Казюк аздобіў сенсацыі маляўнічымі дэталямі накшталт прыгодаў Ваські ці Валодзькі. І — увага! — заклікаў да прабачэння ды пагаднення. Ну, добра, брава, Казік!

Толькі, бачыце, яго высакародны тон выклікае недавер і пытанне: „Хто гэта і каму прабачыць?“ У святле ягонай публікацыі пра ўкраінападобныя нягодніцтвы беларусаў — рэзаць ляхаў! — ясным робіцца, што прабачальнікамі павінны быць палякі, бо яны тут святыя! — Не чакалі савецкай арміі, не выракаліся сваёй мовы, не прадаваліся гітлерызму ані сталінізму, не пакідалі гаспадарак аблагамі, не вывозілі анікога ў Сібір, не падлізваліся дзеля рэжымных прывілеяў ды ордэнаў, і наогул — не і не! Ажно дзіва, якім цудам не завалілася Польская Народная Рэспубліка?! Дзякуючы каму? Семяняка ведае: — беластоцкім беларусам, якім ён цяпер прабачыць, у час усенароднага паразумення.

Няшчасці Польшчы — ад беларусаў. Так думаюць у Беластоку, не адзін Казік. Ён толькі сяк-так фармуляваў тутэйшы светапогляд правінцыялаў (лепей зрабіў гэта за яго пару гадоў назад Аляксандр Амільяновіч, пісьменнік усё-такі). У Варшаве, Кракаве, Гданьску, Шчэціне, Познані так не лічаць, як Семяняка. Там — от, дурні — і не чулі пра існаванне атрутнага для Польшчы беларускага народу (калі мець на ўвазе масавую свядомасць, вуліцы і фабрык).

Дык як будзе? Прабачаць жа нам толькі ў Беластоку, значэнне якога для жыцця ўсяе краіны недалёкае ад нуля (1,8%)... Калі ўжо станавіцца ўсім кагалам на калені, дык перад нечым значнейшым хочам, пане Казік Семяняка.

Аляксандр Анташэвіч

(Працяг са стар. 1)

нец, Порыева (Масток), Сасноўка (Красныця), Бакоўка (Бакавое), Альшына (Чобуты), Выган, Вэрхоўская Гара, Вэрхоўскае. І ўсё гэта, аказваецца, Арэшкава.

Сцяпана Копу ведаюць, бадай, усе беларускія спявачыя калектывы на Беласточчыне. Нічога дзіўнага, што ён адразу адчуў сябе, як у добрых знаёмых. Ды і я, хоць быў у Арэшкаве ўпершыню, доўга па кутках не тоўкся. Ветлівасць і клапатлівасць гаспадынь вечара неўзабаве выклікала пічыры, нязмушаны настрой і сардэчную размову. А гаспадынямі былі жанчыны з хору „Арэшкі“, якія вось у гэты суботні вечар, 28 студзеня, наладзілі ў арэшкаўскім клубе юбілейную сустрэчу.

— Хору „Арэшкі“ ўжо пятнаццаць год. З пачатковага складу калектыву засталося 4 асобы, — кажа мне Ніна Аверчук, кіраўніца хору. — Разам нас дзевяць жанчын, чатыры „мясцовыя“, а пяць прыходзіць спяваць з „калоніяў“. Хуценька запісваю прозвішчы: акрамя пані Ніны яшчэ дзве Ніны з такімі самымі прозвішчамі, Надзея Грушэўская, Таццяна Гурын, Надзея Грош, Марыя Скепка, Ольга Раманюк і Надзея Андрасюк.

— А гэта хто? — паціху пытаю ў пані Ніны пра адну маладую асобу, якая стаіць побач з сумна-заклапочаным выглядам і дужа важнецкай папкай у руках.

— Гэта Люся, — кажа пані Ніна з цёплай усмешкаю, — наша шэфова.

Знаёмімся. Людміла Кісляк, кіраўнічка Дома культуры ў Дубінах, апякуецца „Арэшкамі“, так сказаць, па арганізацыйнай лініі. Сёння шэфствуе над цэлым відовішчам у ролі канферанс'е. Запісвае і мяне ў сваю папку як афіцыяла ад ГП БГКТ. Цяпер ужо не выкруцішся. Не дакучаю болей пытаннямі, бо бачу, што ўсе і так з ног збіліся, рыхтуючы сустрэчу. Вось мне артысткі, яшчэ пападаюць на сцэне, смяецца пані Ніна.

Прыязджаюць „Тыневічанкі“ з Тыневічаў. Летась у лістападзе арэшкаўскі хор наведаў Тыневічы. Цяперака Тыневічы гасцююць у Арэшкаве. Як потым выявілася, сяброўскія сувязі паміж абодвума калектывамі ўзніклі па ініцыятыве дырэктара гміннага асяродка культуры ў Нарве Янкі Грынявіцкага, майго сябрука са школьнай парты з часоў вучобы ў ліцэі ў Гайнаўцы. Задума знакамітая, і варта яе ажыццявіць у шырэйшым абсягу. Важна, каб людзі глядзелі не толькі тэлебачанне, але час ад часу мелі нагоду пачуць жывое слова і пабачыць, што ці то пад Нарваю, ці то пад Гайнаўкаю жыве такі самы народ, у якога супольныя песні і лёс.

Уваходзім у бітком-набітую народам залу клуба. Пярэдні рад крэслаў — для гасцей. Вечар пачынае Людміла Кісляк. Прыемная нечаканасць. „Наша шэфова“ вядзе юбілейны канцэрт пабеларуску! Здаецца, справа звычайная, але ўсё-такі... Занадта

Юры Буйноўскі, хросны бацька са сваімі хросніцамі.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Жыла-была легенда

ХІТРЫ, ЯК КРАВЕЦ У АРЛЯНЦЫ

На левым беразе ў даліне ракі Арлянка (колішняя Орляя), пры даўнім гасцінцы з Нарвы ў Бельск-Падляшскі, будучым часткай гандлёвага тракту з Гродна, ляжыць невялічкая вёсачка Арлянка. Усяго некалькі хат. Лічылася яна свайго часу хутарам вёскі Катлы, да якіх усяго толькі паўтара кіламетра, і займала толькі паўвалокі грунту.

Свайго часу Бельск-Падляшскі — няпісаная сталіца Падляшша — лічыўся трэцім па велічыні горадам у Кароне. Збягаліся тут тры вялікія гандлёвыя шляхі. Адбываліся ярмаркі, якія і прыцягвалі купцоў ды рамеснікаў.

Паспрабуйма ўявіць сабе сітуацыю і абставіны, якія былі некалькі стагоддзяў таму назад. Скрыпяць на гасцінцы вазы, возчыкі пагукваюць на коней. Дабіраюцца ў Бельск — хто абозам, хто пяшком. Бокам дарогі, перакінуўшы праз плячо немалы вузялок, а праз другое чаравікі, ідзе сярэдніх гадоў мужчына. Вечарэе. Вазы спыніліся над рэчкаю ў Суботцы. Перапраўляцца будуць заўтра. Пояць коней. І коням патрэбны адпачынак. А і пагандляваць можна. Заўтра выпадае субота, а кожную суботу тут кірмаш. Ды, зрэшты, і дапасоўвалі так, каб прыехаць сюды ў гэты, а не іншы дзень. Мужчына з вузялком азірнуўся навокал, падвінуў вышэй кален нагавіцы і перайшоў уброд рэчку, накіроўваючыся на хутар Арлянку. Па хутары ў Суботцы мігам разнеслася чутка, што прыйшоў кравец. Пачалі ісці людзі, зносячы саматканыя палотны ды заказвалі хто кашулю, хто нагавіцы.

— Работы тут мне хопіць якраз да наступнага кірмашу, — падумаў кравец.

Заплату браў грашыма і харчаваннем. Сядзіць задаволены, што работы поўныя рукі і дамоў вернецца з добрым заробкам. Дзёргае весела ніткай, ды расказвае казкі дзецям, якія цікаўна ціснуцца да чужога дзядзькі. Калі, здавалася б, што папрымаў усе заказы, у пакой увайшоў добра ўбраны панок, трымаючы пад рукою нейкую пасудзіну, абвязаную зверху чорнай анучкай. Дзеці неяк палахліва разбегліся і кравец астаўся толькі з незнаёмым.

— Ну, — кажа незнаёмы, — распісвайся — і гаршчок золата твой.

Сказаў і адвязвае з пасудзіны анучу. А там сапраўды поўнапаўнюсенька золата.

— О, тут распісвайся, — ды падкладае нейкі абрывак шкуры.

Кравец мігам зразумеў, што за заказчык да яго прыйшоў ды замяўся адразу. Але чорт ухапіўся яго нястойкасці ды кажа:

— Што табе па смерці з душы, калі пры жыцці ў бядоце жывеш?

Кравец, ахалануўшы з першага ўражання, гаворыць так:

— Добра! Толькі давай пойдзем у заклад, хто першы нагавіцы пашые. Калі ты — забіраеш і гаршчок з золатам і маю душу, калі я — золата маё.

Абрадаваў чорта такі дагавор і прыняліся за працу.

Глядзіць чорт, што кравец уцягнуў у іголку кароткую нітку і рагоча, думаючы: „Дурань! Колькі ж ён часу патраціць на ўцягванне нітак". І распусціў сам цэлы клубок. Кравец шые хутка — нітка кароткая, не перашкаджае. Бачыць чорт, што лапы кароткія і не працягваюць цэлай ніткі, ды прывязаў скроеныя нагавіцы да стала. Працягне іголкаю раз ды бяжыць з ніткаю праз адчыненае акно аж да рэчкі. І назад гоніцца. Прабег гэтак некалькі разоў ды заблытаўся ў нітку. Пацягнуў — нагавіцы папароліся. Давай ад пачатку. І пакуль так ганяўся праз акно да рэчкі, кравец нагавіцы пашыў. Глядзіць чорт — прайграў. Закрунуўся на капыце ды ходу. Кравец згарнуў золата ў вузялок, дакончыў заказы ды павярнуў з золатам і душою дамоў. І пачалі гаварыць пра чалавека, які ўмее выкрунуцца з кожнай сітуацыі — хітры, як той кравец у Арлянцы. А, мабыць, гэта дало аснову і прыказцы: „А дурная Хвядора то шые, то пора".

Міхась Шаховіч

МОМАНТ

Люся і Марэк гаспадараць на вёсцы. У іх было трое дзяцей. Старэйшаму дзесяць год, малодшай дзяўчынцы ўсяго 4 гады. Старэйшыя дзеці, Юлек і Кшысь (8 год) заўсёды ішлі з бацькамі ў поле, а Анэта аставалася пад наглядам бабулі.

Дзяўчынка вельмі любіла выбягаць на дарогу і класціся на ёй. Бацькі гэта заўважылі і зачынялі веснічкі. Бабуля ключ ад веснічак насіла пры сабе.

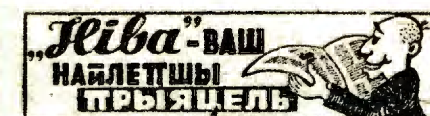
Аднойчы бацькі з сынамі паехалі касіць жыта, а дзяўчынка засталася з бабуляй. Бабуля пайшла ў агарод палоць; не зачыніла веснічак. Анэта гуляла на панадворку. Сумна ёй стала. Адчыніла веснічкі і пабегла на дарогу. Якраз ехаў самаход, дзяўчынка легла і чакала. Вадзіцель не змог затармазіць.

Пачуўшы піск тармазоў, бабуля хутчэй пабегла на дарогу. Акрываўленая дзяўчынка ляжала на вуліцы, а вадзіцель, выйшаўшы з машыны, крычаў.

Вадзіцель выклікаў „хуткую". Лекару засталося толькі сказаць: „Яна не жыве".

Быў гэта адзін момант няўвагі бацькоў.

Аўрора

мы прызвычаіліся прамаўляць не па-беларуску на беларускіх мерапрыемствах, каб успрымаць такое як рэч звычайную. Вяртанне да беларускай мовы, мовы дзяцінства, ідзе ў чалавека ад культурнасці, ад духоўнай спеласці асобы і ад... мужнасці. Вялікае дзякуй, Люся.

„Арэшкі" спяваюць песню „Гуляю я". Затым Л. Кісляк знаёміць усіх з гісторыяй калектыву, у гутарцы з Нінай Аверчук. Пані Ніна расказвае цікава і з гонарам за свой калектыў. Пастанавілі спяваць у 1974 годзе, першае выступленне мелі на дажынках у Кляшчэлях. Хорам зацікавіўся Аляксандр Лукашук, падказаў ім выступіць на аглядзе „Беларуская песня". У 1976 годзе калектывам зацікавіўся Янка Крупа, стаў рыхтаваць з імі п'есы і сцэнкі. Мы нічога не бралі з кніжкі, кажа пані Ніна, усё з жыцця. У 1976 годзе калектыў ахрысцілі іменем „Арэшкі". Хроснымі бацькамі былі Галена Мялешка, доўгагадовая супрацоўніца ГП БГКТ, і Юры Буйноўскі, цяперашні сакратар Гміннага камітэта ПАРП у Чаромсе. Хор мог бы быць большы, але правілы конкурсу „Беларуская песня" фармальна не дазваляюць выступаць калектывам, у якіх болей за 8 асоб, гаворыць Ніна Аверчук. Таму і мы абмежаваліся да 9 асоб. А зацікаўленне супольным спяваннем ёсць, да нас прыходзяць маладыя, спяваюць разам на рэпетыцыях. Сапраўды, варта запытаць кіраўнікоў агляду „Беларуская песня", чаму такое абмежаванне? Строі купілі калектыву супольна Аддзел РСВ у Бельску-Падляшскім і БГКТ. На жанчынах белыя, вышываныя народнымі ўзорамі блузкі і фартушкі, чырвоныя хусткі з фрэнзлямі, спадніцы ў клетачку і карычневыя шнураваныя боты да паўлыткі.

Ніна Аверчук успамінае таксама, што вялікую падтрымку іхняму калектыву даў Сцяпан Копа, які, спаткаўшы іх у Сямяцічах, заахвоціў да спявання на роднай мове і навучыў песні „Ой, у полі тры крынічанькі".

Сваё выступленне „Арэшкі" канчаюць песнямі „Служыў Раман у войску" і „Чула, чула, чула...". Зала грыміць воплескамі.

Пачынаюцца прамовы запрошаных гасцей з нагоды юбілею. Яны можа і задоўгія, тым больш, што арэшкаўскія харысткі стаяць усе на сцэне, але што зробіш. Выступае хросны бацька, Юры Буйноўскі, потым Сяргей Койла, начальнік гміны Гайнаўка, Мікалай Бушко, дырэктар Гайнаўскага дома культуры, Ян Садоўскі, дырэктар аддзела РСВ у Бельску, Сцяпан Копа і, апошні ў спіску пані Люсі, я. Кожны з нас прывёз калектыву нейкі скромны падарунак і кожнага рупіла штосьці там сказаць. У кожным выпадку цэлую ўрачыстасць Мікалай Бушко запісаў на стужцы відэа і пасля канцэрта ўручыў касету „Арэшкам". Ну, з такім падарункам, вядома, ніхто спаборнічаць не мог.

Затым на сцэну ўвайшлі „Тыневічанкі" са сваім гарманістам. Заспявалі (знакаміта) некалькі песняў, між іншым, „Цячэ вада ў ярок", „Дубок", „Камар". Прадставілі таксама дзве гумарыстычныя сцэнкі, якія крыху задоўжыліся. На заканчэнне папрасілі на сцэну „Арэшкі" і разам, пры актыўнай дапамозе залы, адспявалі „Люблю наш край".

„Люблю наш край..."

Пасля канцэрта было шампанскае, віншаванні і спевы. І было застолле, шчодрае, нашае, невераготнае. „Чаго ж там не было?" хацелася б усклікнуць за Верай Валкавыцкай, якая апісвала сустрэчу „Арэшкаў" і „Тыневічанак" у Тыневічах. Я хоць у невялікай долі пастараюся даць уяўленне, што там было. А былі каўбасы арэшкаўскай начынкі (9 відаў), два віды бачку і паляндвіцы, былі шынкі: печаная, вэнджаная і адвараная, былі гарачыя катлеткі, гарачая каўбаса і курыца, бігос і бульбяное пюрэ. А далей былі салаты родаў усялякіх, з гарошку зялёнага і яек, і з капусты белай і чырвонай, і салатка, „шубаю" называная. І былі яшчэ грыбыапенькі з морквай варанай, цыбуляй і алівай, і зялёнкі марынаваныя, і апенькі засоленыя і цераз машынку прапушчаныя. А да ўсяго быў хрэн моцны з бураком чырвоным, агуркі і перац чырвоны, у водах кіслых марынаваны, ды хлеб арэшкаўскага выпеку. А як жа назваць мне тое пірожнае, што на сталах красавалася? Быў торт і мак з сырам на бісквіце, і бабка параная, пончыкі і бэзы, і яблачнае цеста з галярэтай, і сырнік-мужынэк і сырніка звычайнага тры віды, і нейкі пірог, што „метровец" на яго казалі, і вафлі, перамазаныя крэмамі салодкімі. А наеўшыся, можна было запіць усё кавай і гарбатай, каб у страўніках улеглося.

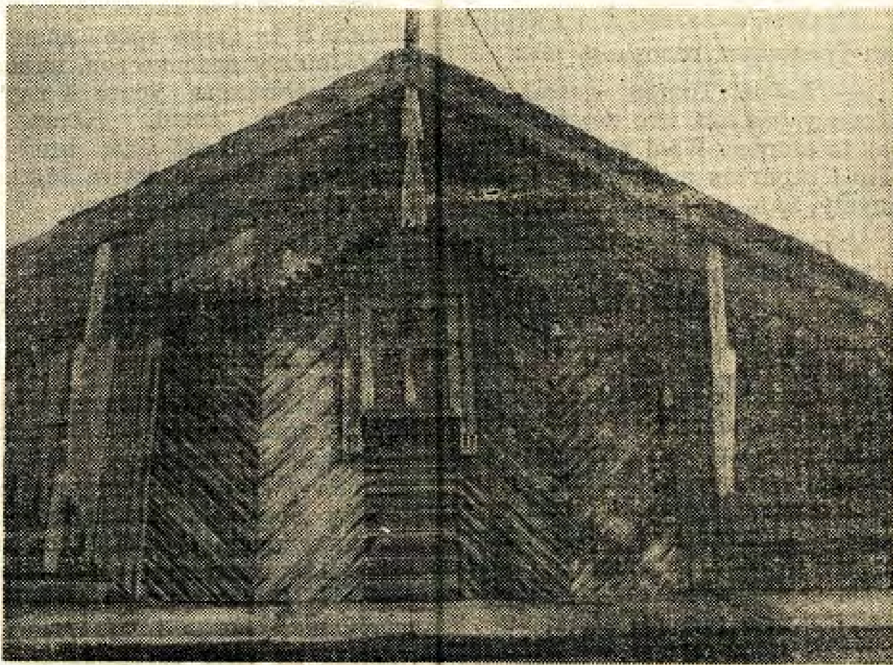
Ян Максімюк

Фота Тадэуша Тапольскага

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Этнаграфічнае акенца

Франтон хаты з міжваеннага часу ў вёсцы Грыгораўцы, гм. Орля. *Фота М. Гайдука.*

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

W odpowiedzi na pismo Nr L. dz. 551/88 z dnia 30 grudnia 1988 roku w sprawie publikacji zamieszczonej w Waszym tygodniku (nr 47 z dnia 20 listopada 1988 r.) p.t. „Sprawę stawiamy ostro" dotyczącej ujęcia do planu czynów społecznych budowy hali sportowej w Bielsku Podlaskim, Kuratorium Oświaty i Wychowania informuje, że podziela stanowisko autorki publikacji o potrzebie budowy w/w hali sportowej. Jednocześnie Kuratorium wyjaśnia, że o ujęciu do planu czynów społecznych w/w inwestycji decyduje Miejska Rada Narodowa w Bielsku Podlaskim.

Władze wojewódzkie uwzględniając trudności związane z finansowaniem w/w zadania, ze względu na wzrost cen przydzieliły w 1988 r. 34,3 mln zł (co stanowi 20% wartości kosztorysowej) z nadwyżki budżetowej Wojewódzkiej Rady Narodowej ze środków na popieranie czynów społecznych.

Wydział do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej UW przeznaczył na ten cel 20 mln. zł.

W związku z powyższym pozostała kwota potrzebna do realizacji hali sportowej powinna być zapewniana z budżetu MRN oraz ze środków ludności m. Bielska Podlaskiego.

Kurator Oświaty i Wychowania
Edward Kryński

СТАРАЛІТОЎСКІ БОРШЧ

На боршч бярэм: 50-75 дэкаў ялавічыны з косцю, 30 дэкаў капчонай шынкі, 10 сушаных баравікоў, 2-3 буракі, 1 моркву, 1 пятрушку, 2 рэпы, 1 яблык (кіслы), 1/4 калярэпы (кальрабі), паўлітра бурачанага квасу, 1 цыбуліну, паўшклянкі смятаны, 1 лыжачку майрану, паўлыжачкі кмену, укроп.

На вушкі бярэм паўтары шклянкі мукі, 2 яйкі, 2 жаўткі, 3 вялікія цыбулі, грыбы з баршчу, 1 лыжку масла, 25 дэкаў варанай у баршчы ялавічыны, 10 дэкаў капчонай саланіны, 2 лыжкі майрану, паўлыжачкі змеленага перцу, паўлыжачкі солі.

З ялавічыны і капчонай шынкі зварыць булён, дадаючы ў яго моркву і пятрушку. Выняць з булёну мяса. Палавіну ялавічыны прызначыць на фарш для вушак.

Памытыя буракі зварыць у лупінах, абабраць і нарэзаць саломкай. Рэпу, калярэпу і яблык памыць, абабраць, нарэзаць саломкай і варыць разам з нарэзанымі буракамі ў мясным булёне.

Сушаныя грыбы памыць і варыць асобна. Адвар з грыбоў уліць у булён з гароднінай, а грыбы пакінуць на фарш для вушак.

Вушкі з грыбным фаршам. Зваранья грыбы пасячы, падсмажыць на масле разам з пасечанай цыбуляй, усё прапусціць праз мясарубку. У грыбную масу дадаць 1 яйка, крыху солі па смаку і ўсё перамяшаць.

Вушкі з мясным фаршам. Палавіну варанай ялавічыны прапусціць праз мясарубку. Саланіну нарэзаць дробна і падсмажыць з адной пасечанай цыбуляй, перамяшаць яе разам са змеленым мясам, дадаючы 2 лыжачкі майрану і перац.

З мукі, 1 яйка, 2 жаўткоў і трох лыжак соку з цыбулі замясіць цеста, пасаліць яго. Тады раскатаць на таўшчыню паўтара міліметра і парэзаць на квадраты шырынёю 3x3 см.

Падрыхтаваныя фаршы класці на квадраты цеста і рабіць вушкі. Адны — з мясным фаршам, другія — з грыбным. Апошнія крыху падсмажыць на масле.

У атрыманы грыбна-мясны булён з гароднінай дадаць бурачаны квас і закіпяціць.

Тады ў кіпячы боршч класці па чарзе: спачатку сырыя вушкі з мясным фаршам, праз 3-4 мінуты — падсмажаныя на масле грыбныя вушкі, а ў канцы дадаем нарэзаную ялавічыну і шынку, а таксама прыправы. Усё патрымаць на малым агні яшчэ мінут пяць. Пад канец забяліць смятанай і пасыпаць пасечаным укропам.

Гаспадыня

Мне 2[illegible] год, я студэнтка. Абрыд мне ўжо свет, не магу знайсці сабе месца ў жыцці і ў сваім асяроддзі.

Трагедыя мая пачалася з тае пары, калі я паехала на студэнцкую практыку. Там я пазнаёмілася са сваімі аднакурснікамі і вельмі пасябравала з Агнешкай. Гэта вельмі інтэлігентная і прыгожая дзяўчына (сінія вочы і доўгія чорныя валасы). Мы ўвесь час былі разам. Разам працавалі, разам хадзілі купацца, у дыскатэку. Аднойчы да нашай сяброўкі прыехаў яе хлопец, і мне давялося спаць у адной пасцелі з Агнешкай. Уначы мы доўга гутарылі, Агнешка расказвала пра свайго хлопца. Тады я адчула, што мне робіцца сумна, але не дапускала яшчэ да сябе думкі, што гэта зайздрасць. Практыка закончылася. Я не магла дачакацца, калі пачнецца кастрычнік. Мы спаткаліся з Агнешкай у доме студэнта, і я даведалася, што будзем жыць у адным пакоі.

У нашым пакоі заўсёды было вельмі весела, прыходзіла многа знаёмых. Аднойчы Агнешка атрымала пісьмо ад свайго хлопца, што ён прыязджае да яе. Томэк прыехаў у суботу і яны вельмі пасварыліся. Калі я ўвайшла ў пакой, яго ўжо не было, а яна сядзела і плакала. Я стала яе пацяшаць. Агнешка стала мяне абнімаць і цалаваць, мне гэта не перашкаджала (дагэтуль я не мела ніякага хлопца). Усё гэта здавалася мне такое нармальнае і такое нам патрэбнае, што я не бачыла ў гэтым нічога дзіўнага.

З той пары я зразумела, што я кахаю Агнешку, а яна мяне. Мы заўжды былі разам і не заўважылі, калі нашы сябрукі і сяброўкі адвярнуліся ад нас. Нам гэта не перашкаджала, але нарэшце аказалася, што мы былі на языках усяго асяроддзя. Знайшліся такія, якія стараліся дапячы нам да жывога. Нават нашы сардэчныя сяброўкі пачалі ўцякаць ад нас, а другія — насмяхацца. Стараемся не звяртаць на гэта ўвагі, але як доўга можна жыць сярод такіх людзей, як доўга можна бараніцца?!.. Ці для нас няма ратунку? Ці ўсе людзі такія? Чаму людзям так цяжка зразумець, што ёсць іншыя ад іх? Мы ж нікому не перашкаджаем...

Сэрцайка, я думаю, ты нас зразумееш і паможаш нам і другім.

Бася

Бася! У сённяшнім свеце ты, аднак жа, ужо і не цалкам арыгінальная. Напэўна ж чула, што польскія гомасексуалісты імкнуцца да таго, каб іх саюз быў зарэгістраваны як легальнае таварыства.

У сваім пісьме ты хочаш даказаць, што твае пачуцці да сяброўкі вельмі шчырыя і высакародныя і што тое, што вы робіце, — гэта нешта новае, лепшае (сяброўкі мае падказваюць: лепшае, бо не зацяжарыць!). Табе здаецца, што вы належыце да нейкай лепшай, больш сучаснай касты людзей. Нічога, што іншыя сябры і сяброўкі адвярнуліся ад вас і пацішу падсмейваюцца. Ты і так сваё ведаеш.

Ну што ж, пазабаўляйся крыху, калі табе так добра! Маладосць жа мае свае правы. На будучыню ж такія забавы нічога добрага не варожаць. Застанешся адна як кол, станеш калісьці старой і брыдкай і ніхто не скажа нават табе добрага слова.

А тое, што людзі дакучаюць вам, не павінна цябе асабліва здзіўляць. Людзі наогул не любяць анармальнасці. Большасць людзей лічыць, што ўсё ў прыродзе павінна адбывацца па-божаму.

Думаю ўсё ж, што гэтыя парывы маладосці і табе і тваёй сяброўцы хутка пройдуць, так як праходзіць кожнае каханне. Важна толькі, каб тады ўжо ты змагла накіраваць свае пачуцці не ў бок новай дзяўчыны, а ў бок нейкага прыстойнага хлопца, які нарэшце абудзіць цябе з доўгага сну. А што абудзіць, у гэтым я ўпэўнена, бо ты ж, як пішаш, хлопца яшчэ не мела...

Сэрцайка

P.S. Пры нагодзе пастараюся крыху шырэй расказаць пра гэткія і іншыя адхіленні ў сексуальных справах.

Дарагі Астроне! Сніўся мне вось такі сон. Вельмі непакоіць ён мяне, бо я цяпер маю намер аформіць адну справу, але вагаюся, ці добра мне выйдзе, калі я гэта зраблю. Мо лепш хай асталося б, як было? Сама не ведаю, як паступіць. І вось сніцца мне гэты сон, ды што дзіўнае, ён мне паўтараецца яшчэ і на другую ноч. А было так. Быццам бы іду я па пушыстым, белым снезе. Ён крыху прытоптаны, бо вядома, як на тратуары, дзе людзі ходзяць. І што дзіўнае — іду я па гэтым снезе босая. І мне не холадна, толькі сорамна ад людзей, якія са здзіўленнем глядзяць на мяне. І ідуць са мной мае два сыны. **Вера**

Сніцца мне, што я з нейкай жанчынай знаходжуся ў яме. Яма гэта нядаўна выкапаная і вельмі глыбокая. Я хацела вылезці з яе, але ж не магла рукой дастаць да паверхні, каб зачапіцца. І прачнулася. **Галена**

Сніцца, што я ў кватэры суседзяў. Там ляжыць стары і вельмі хворы чалавек, сваяк суседа. Я ведаю, што ён памрэ. Сусед глядзіць на яго і пачынае плакаць. Я суцяшаю яго. Сусед цяпер хворы на грып. **Марыся**

Вера! Твой сон занепакоіў нават мяне. Наогул сніць зіму — не надта добра. Не надта добра, паколькі асацыіруецца яна з нейкім холадам і беспаспяховасцю. Твой снег, аднак жа, быў белы і пушысты, хаця крыху прытоптаны. Абазначала б гэта, што чакае цябе нейкі прыбытак, узбагачэнне. Аднак жа, ізноў: стоп! Ты ж ішла па гэтым снезе босая. Дык абазначала б гэта, што замест прыбытку будзеш мець адно нейкія клопаты і галечу. Можа гэта датычыцца таксама і тваіх сыноў.

Ты, Галена, спадзявайся нейкіх клопатаў. Тое, што апынулася ты ў глыбокай яме і не змагла з яе вылезці, прадвяшчае для цябе пэўную небяспеку.

Марыся! Твой сусед, які быў хворы на грып, бадай паправіцца. Будзе зусім інакш, чым табе здавалася ў сне. За гэта гаворыць тое, што сусед плакаў.

Астрон

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Васьмікласнікі з Трасцянкі са сваёй настаўніцай беларускай мовы Галенай Тапалянскай.

З СУСТРЭЧЫ Ў ТРАСЦЯНЦЫ

У вялікім холе-калідоры ў школе ў Трасцянцы ўсё свабоднае месца на сценах занята вучнёўскімі карцінамі. Тут іх цэлая галерэя. Гэта выстаўка школьнага гуртка мастакоў. Вядзе гурток дырэктар школы Марыя Смактуновіч.

Мастацкі школьны гурток ужо шмат гадоў удзельнічае ў агульнапольскіх конкурсах малявання. І сёлета ўжо атрымалі дзеці запрашэнне на ўдзел у конкурсе „Колеры дружбы". Ад пачатку ўдзельнічае гурток таксама і ў агульнапольскім конкурсе „Помнікі царкоўнага мастацтва", які арганізуе Таварыства апекі над помнікамі старыны ў Варшаве. Шмат гадоў школа займала ў гэтым конкурсе нават першыя месцы, а найлепшыя працы паказваліся на выстаўцы ў Варшаве.

І сёлета гурток з Трасцянкі працуе ў гэтым напрамку вельмі актыўна. У кастрычніку гурток ездзіў на пленэр — аглядалі цэрквы ў Тапалянах, Міхалове, Новай Волі, Гарадку. Рабілі замалёўкі гэтых цэркваў, а ў Гарадку знаёміліся не толькі з вонкавым выглядам сакральных будынкаў, але і ў сярэдзіне царквы. Пасля гэтага пленэра на выстаўку свае працы падрыхтавалі: Эва Гермашук, Іра Канюк, Гражына Франкоўская, Аня Андрэюк, Бася Пацкевіч, Дарэк Максімчук, Шымэк Каліноўскі, Караліна і Пеця Зінкевічы, Эля Максімчук, Андрэй Максімчук, Эдыта Карольчук, Войтэк і Томэк Садоўскія, Эва Тамашук і іншыя.

На сустрэчы з „Зоркай" члены мастацкага гуртка абяцалі прысылаць свае найлепшыя малюнкі і да „Зоркі".

На той сустрэчы, якая адбывалася ў студзені, дзеці дзяліліся сваімі ўражаннямі з падрыхтоўкі да школьнай ёлкі, якая ў хуткім часе пасля сустрэчы мела адбыцца. Усе класы былі заняты працай. Васьмікласнікі, як найвышэйшыя ў школе, упрыгожвалі залу зверху — гірляндамі і лямпёнамі, сямікласнікі — дэкаравалі вокны, шасцікласнікі — прыбіралі ёлку. А вучні малодшых класаў рыхтавалі школьны канцэрт: пяцікласнікі развучвалі інсцэнізацыю „Зайкава хатка" і рабілі да яе маскі ваўка, зайца, лісы і іншых звяроў, а таксама дэкарацыі хаткі ў лесе, чацвёрты клас старанна рыхтаваў сцэнку „Два зайчыкі", а наймалодшыя класы разам са сваімі выхавацелькамі паўтаралі навагоднія вершы, песні і танцы, з якімі выступілі на ёлцы.

Васьмікласнікі падзяліліся з „Зоркай" сваімі больш дарослымі праблемамі: ім у гэтым годзе трэба выбіраць сабе прафесію. Расказвалі аб сваіх зацікаўленнях, ахвоце вучыцца ў пэўных напрамках. Вось, напрыклад, Адам Катоўскі захапляецца тэхнікай. На малюнках з савецкага часопіса „Техника молодёжи" Адам разам з сябрамі пабудаваў веласіпед. Дзяўчаткі ж больш захапляюцца літаратурай, вязаннем, вышываннем. Марыся Стахвіюк прызналася, што вельмі любіць аглядаць куточкі моды ў розных часопісах. Яна чытае журнал „Советская женщина", у якім ёсць цікавыя ўзоры світароў, сукенак, спаднічак.

Некалькі васьмікласнікаў збіраецца паступаць і ў беларускі ліцэй у Гайнаўцы.

„Зорка" жадае ўсім васьмікласнікам паступлення ў задуманыя школы і ўсім дзецям вясёлых заняткаў і моцных пацёрак.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

НА ШКОЛЬНУЮ СЦЭНУ

Георгій Марчук
Вершы У. Някляева

(3)

(Пачатак у папярэдніх нумарах)

Аварыя. А мне гэты хлопчык спадабаўся.

Трагічная Сітуацыя. Наш чалавек.

Крумкач. Які хлопчык? Містыфікацыя. Вось! *(Паказвае на Бярозку).* Дзе дзяўчынка? Няма. Гэты хлопчык з'явіўся, каб выратаваць яе.

Аварыя. Ай-я-яй... А з выгляду такі адукаваны і культурны.

Трагічная Сітуацыя. Яны сарвуць нашы планы.

Няшчасны Выпадак. Так! Яны папярэдзяць усіх дзяўчынак і хлопчыкаў аб задуманай намі аперацыі.

Аварыя. Дык чаго ж марудзіць? За імі!

Усе знікаюць. Музыка.

Ясь і Яніна з'яўляюцца з другога боку.

Ясь. Ф-у... Сюды, Яніна. Стой. Мне здаецца, што мы тут былі.

Яніна. Так. Дарога зноў нас прывяла на старое месца. Як жа нам адсюль выбрацца?

Ясь. Яніна, ёсць ратаванне! Я ўспомніў. Вось *(Дастае кнігу).* Падарунак Светафора. Як толькі мы вывучым правілы, мы знойдзем дарогу, як выйсці з гэтага каралеўства.

Яніна. Дык пачынай хутчэй. Чуеш, яны імчаць сюды.

Ясь і Яніна разгортваюць кнігу і, карыстаючыся ёю, як компасам, выходзяць. З'яўляецца Аварыя, Крумкач, Трагічная Сітуацыя, Няшчасны Выпадак.

Аварыя. Чалавечым духам пахне. Яны былі тут.

Крумкач. Ха! Нічога, лабірынт выведзе іх зноў сюды. Сядайце. Пачакаем.

Аварыя. Штосьці псуецца настрой. Хочацца чытаць маленькім дзецям казкі. Гэта дрэнная прыкмета.

Няшчасны Выпадак. І ў мяне ногі робяцца як драўляныя.

Крумкач. Слабее мой зрок. Гэта кепская прадчуванне.

Аварыя. Прынцэса, чаго нам усім зрабілася надобра?

Трагічная Сітуацыя. Пачакайце, зараз падумаю і скажу... Яны маюць кнігу бяспекі руху пешаходаў!

Крумкач. Толькі пані Пагоня змажа іх дагнаць.

Няшчасны Выпадак. Завіце Пагоню.

Усе *(да Аварыі).* Дрэнна нам. Душа нараджаецца, ныць пачынае. Ратуйце!

Аварыя. Хопіць! Крумкач, клікні старую.

(Працяг на стар. 10)

Вершы Віктара Шведа

НА ЎРОКУ ГЕАГРАФІІ

— Якія маем, адкажы нам
Ніна, —
Выкапні карысныя ў краіне?
Вырвалася тут з адказам Уля:
— Бульба, буракі, цыбуля...
— Гэта ж агароднiна, Ульяна! —
Запыніў настаўнік знерваваны.
— Выкапні, — азвалася
Алеся, —
Смольныя карчы, што ў нашым
лесе.

У ЗУБНОГА ЛЕКАРА

Аднойчы ў лекара зубнога
Мама суцешвала сыночка:
— Не зробяць тут табе нічога,
Няхай жа не слязяцца вочкі.

Азваўся праз хвіліну Дзіма,
Ужо не верачы нікому:
— Чаго ж тады прыйшлі сюды
мы?
Віртаймася хутчэй дадому!

ВЫНАХОДЛІВЫ МАСТАК

Чаму спяшаецца брат так,
Малюючы штось на паперы?
Не можа разгадаць ніяк
Прычыны той малы Валерык.

— Бачу, што мушу адказаць
Табе на гэта, мой ты скарбе:
Хачу паспець дамаляваць,
Пакуль не скончыцца ўся
фарба.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

НА ШКОЛЬНУЮ СЦЭНУ.

(Працяг са стар. 9)

Крумкач бярэ трубу. Музыка. Вецер. Навальніца. З'яўляецца пані Пагоня.

Пані Пагоня. Адкуль такі гам?

Трагічная Сітуацыя. У нас, пані Пагоня, трагічная сітуацыя.

Крумкач. У поўным сэнсе гэтага слова.

Пані Пагоня. Дарагія мае, папярэджваць трэба загадзя. Нават не ўяўляеце, адкуль мяне выклікалі. Я была ў замежнай камандзіроўцы. Па абмену вопытам. Там сабраліся лепшыя Пагоні з усяго кантыненту.

Аварыя. Патурбавалі мы вас вось па якой прычыне. З майго каралеўства збегла прысуджаная да пакутлівай смерці дзяўчынка Яніна, а з ёю хлопчык — шпіён Светафора. Яшчэ некалькі мінут і яны выберуцца за межы майго каралеўства.

Няшчасны Выпадак. Вы і толькі вы — наша апошняя надзея. Дапамажыце нам!

Пані Пагоня. Добра. *(Свіснула).*

З'яўляецца цуда-машына спартыўнай маркі.

Ну, прыхільнікі хуткай язды, прашу садзіцца. Ад пані Пагоні яшчэ ніхто жывым і здаровым не збег. Паехалі.

Музыка. Песня.

Ваякі-забіякі, усе за мной!
І ў спёку, і ў мароз
Лячу, як навальніца, на лясы.
Здаецца, што — канец,
не цісні тармазы!
Маланкаю пагоня за спіной.
І вецер гне слупы
лягчэй лазы,
Здаецца, што — канец,
не цісні тармазы!
Я даганю цябе, як ні імчы!
Цяжка ад пагоні уцячы.
Хай будуць у руках адны тузы.
Здаецца, ўжо канец,
не цісні тармазы!
Ад хуткасці ў лапатках халадок,
Хто выйшаў на дарогу —
не хадок!
Не ўбачыце пагубнае слязы.
Фініта, брат,
не цісні тармазы!
Здаецца, ўсё,
не цісні тармазы!

Музыка.

КАРЦІНА ПЯТАЯ.

Дарога. Тэм-сям дрэвы. Вецер. Мокры снег. Ясь і Яніна грэюць адзін аднаму рукі.

Яніна. Я болей не магу ісці. Мне холадна.

Ясь *(хукае ёй на рукі).* Ху-у, ху-у... Так вучыла нас грэцца маці, памятаеш?

Яніна. Не знайсці нам дарогі. Кнігу ў руках трымаць немагчыма — так холадна.

Ясь. Чуеш? Машына гудзе.

Яніна. Табе падалося. Гэта — вецер.

Ясь. Хадзем, Яніна. Я бачу ўжо Шлагбаум. Яшчэ некалькі метраў.

Яніна. Не магу больш, няма сіл.

Ясь *(дапамагае Яніне).* Яшчэ крок, ну, яшчэ. Толькі б нас заўважыў гэты Шлагбаум. Ён дапаможа. Зноў гудзе.

Яніна. За намі пагоня. Я таксама чую. Што рабіць, Ясь? Як ратавацца?

Ясь. Не хвалюйся, сястра. Ужо блізка. Яшчэ пяць-дзесяць крокаў — і ўсё. Вось! Ён нас заўважыў, бачыш, Яніна!

З'яўляецца Шлагбаум.

Шлагбаум. Хутчэй ідзіце сюды. Слухайце мяне ўважліва. Адгарніце кнігу і вывучыце апошнія правілы. Адно толькі правіла.

Ясь. Нашы рукі адубелі.

Яніна. Мы не можам гартаць лісты.

Шлагбаум. Тады вазьміцеся за рукі і ідзіце толькі па левым баку дарогі насустрач транспарту.

Няшчасны Выпадак. Вось яны! Сюды!

Крумкач. Мы іх даганяем!

Пані Пагоня. Я ж вам казала, што ад пані Пагоні цяжка ўцячы, амаль немагчыма.

Шлагбаум. Яшчэ крок, мае дарагія. Я іх затрымаю. Няхай жыве Светафор!

Шлагбаум узнімаецца ўверх, прапускае Яся і Яніну, затым спускаецца на зямлю. Машына ляціць у роў. Ясь і Яніна ўцякаюць у краіну Светафора.

Няшчасны Выпадак. Ой, баліць... Дзе гэта я?

Крумкач. На маёй трэснутай галоўцы.

Няшчасны Выпадак. Памажыце, я больш не магу цярпець Шлагбаума.

Крумкач. А яго доўга будуць рамантаваць.

Пані Пагоня *(дастае з багажніка мыліцы).* Усё так добра пачыналася, і раптам: брах, бах — і ногі не дзейнічаюць. Ва ўсім вінаваты галалёд.

З'яўляюцца шчаслівыя Аварыя і Трагічная Сітуацыя.

Аварыя. Малайцы, дзеці мае!

Трагічная Сітуацыя. Мы яшчэ здалёк бачылі, як вы іх трах, бах.

Аварыя. Дзе яны, гэтыя нягоднікі?

Пані Пагоня. Яны там, у Краіне дарожных знакаў.

Няшчасны Выпадак. Выслізнулі, можна сказаць, з-пад самага носа.

Аварыя. Ах, дзеці мае... Што ж вы са мной зрабілі?

Крумкач. Мы стараліся.

Няшчасны Выпадак. Ляцелі з усіх сіл.

Пані Пагоня. Спачатку ўсё было добра. І раптам дарогу пакрыў галалёд. Не справіліся са скорасцю і стукнуліся аб Шлагбаум.

Няшчасны Выпадак. Вось толькі што нам асталося. *(Падае кнігу).*

Трагічная Сітуацыя. Калі не памыляюся, гэта збор законаў у Краіне дарожных знакаў.

Аварыя. Дай сюды. *(Бярэ кнігу).* Так... Я пачынаю штосьці разумець. Мы вывучым некалькі законаў і тады... Патрапім да іх. Хутчэй бярыцеся вучыць.

Музыка.

Працяг у наступным нумары.

Слаўныя людзі Беларусі

Мікалай Гайдук

ЛАЗАР БОГША

Узімку Полацк асабліва бойкі. Хоць чаўны, дашчаны, стругі, віціны ды іншыя судны ляжаць уверх дном на беразе або стаяць на пльцізнах, умёрзлыя ў закаваную ў лёд шырокую Дзвіну, затое на зімовых санных шляхах аж чорна ад купецкіх абозаў з блізкіх і далёкіх гарадоў, а то і з чужаземных краін, ад баярскіх імклівых санкаў ды непаспешлівых сялянскіх розвальняў. Гамоніць тлумны рынак, натоўп залівае суседнія вуліцы.

Заціша адно на вузенькіх вулачках каля самага замка. На адной з іх задоўга да світанку ў сваёй майстэрні пачынае дзень залатар Лазар Богша з чаляднікамі. Працуюць яны да позняга вечара: рыхтуюць формы, плавяць, адліваюць, куюць, паліруюць. Розных вырабаў з іхніх рук сыходзіць не мала, але тавар не залежваецца. Ад заказчыкаў проста не адагнацца, ды як тут аджанешся, калі ўсё гэта пераважна знатныя асобы, а калі зойдзе і просты чалавек, дык таксама ўшанаваць яго трэба.

Аднойчы ў сцюдзёны лютаўскі дзень нечакана з'явіліся ў майстэрні ігумення Ефрасіння са сваёй сястрой Яўдокіяй, таксама манашкай. Адразу заціхлі жартаўлівыя чаляднікі і разам з майстрам схіліліся ў паклоне госцям. Бо каму ж невядомыя былі тут „князёўны-чарніцы", як пяшчотна называлі палачане ігуменню жаночага Спасава манастыра Ефрасінню, родную сястру нядаўна памёршага тутэйшага князя Васількі Георгіевіча, яе родных і дваюрадных сёстраў, таксама манашак, дбайных і церплівых настаўніц полацкае дзетвары?

— Самі прыйшлі, не клікалі цябе, бо хацелі сваімі вачамі паглядзець, дзе і як ты працуеш, Лазарка, — сказала, прывітаўшыся, ігумення.

Акінуўшы зрокам цеснаватую, але чыстую і ўпарадкаваную майстэрню, наведальніцы дакладна агледзелі гатовыя вырабы, што на невялічкай паліцы чакалі на заказчыкаў, і ігуменне запыталася:

— А ці ўзяліся б вы зрабіць напрастольны крыж? — І яна падрабязна расказала які, з якога матэрыялу ды на які тэрмін гэты заказ павінен быць [illegible]овы.

Майстар, зірнуўшы на разгубленых чаляднікаў, засумняваўся:

— Не ведаю, ці здолеем...

Ігумення падбадзёрваюча ўсміхнулася:

— Калі пастараецеся...

І яны ўзгоднілі, што Богша заўтра прыйдзе ў манастыр і скажа, ці згодны прыняць заказ, а калі згодны, дык ён агледзіць матэрыял, разам абмяркуюць яны работу і заплату за яе.

Як толькі за госцямі зачыніліся дзверы, залатары адклалі свае тыглі ды малаточкі і доўга раіліся, усхвалявана выказваючы то сумненні, то ўпэўненасць, і толькі недзе пасля першых пеўняй разышліся, нічога так і не пастанавіўшы. Праз усю рэштку ночы Богша не змог заплюшчыць вока, але якія роздумы ды хваляванні мучылі яго, нікому не было вядома. Затое прыйшоўшы раніцай чаляднікі засталі майстра ўжо гатовага да выхаду і з яго вачэй вычыталі: будуць выконваць заказ князёўны.

Залатар нават і не заўважыў, як прайшоў паўтары мілі з Полацка ў Сяльцо, у Спасаў манастыр. Брамнік, відаць ужо папярэджаны, без слова правёў яго ў трапезную. Праз хвіліну з'явілася князёўна з велікаватаю шкатулкай у руках:

— Не пытаюся пра згоду, бо на твары яна відаць, праўда? — і паставіла на стале расчыненую шкатулку.

— А хто ж пасмеў бы адмовіцца ў такой справе, — пацвердзіў Богша і занямеў, пазіраючы на каштоўнасці, якія ігуменння пачала выкладаць са шкатулкі.

Потым яна пазнаёміла залатара з крыжамі, якія знаходзіліся ў манастырскай капліцы і храме над пахавальным склепам, завяла ў кніжніцу. Там у тоўстых, акаваных срэбрам ды золатам кнігах перад вачамі майстра явіліся ў далікатных руках святых і падзвіжнікаў рознай формы крыжы. У канцы Ефрасіння прамовіла:

— Гэта будзе памяць па маіх бацьках, браце, сястры, — затым зусім ціха дадала: — і па мне таксама....

— Таму і дазволь мне, маці-ігуменння, паразважаць і прымеркавацца, — папрасіў Богша.

(Працяг будзе)

ПАЗНАЁМІМСЯ

* * *

БССР, 223216, Мінская вобл., Чэрвеньскі раён, г.п. Смілавічы, вул. М. Горкага, 24, кв. 21. Сяргей Зінкевіч. (Вучыцца ў шостым класе. Хоча перапісвацца з хлопчыкам, які збірае паштовыя маркі).

* * *

СССР, 346555, Ростовская обл., г. Шахты, п. Майский, ул. Тютчева, 65. Казанцеву Мише. (4 клас. Збірае маркі на тэму спорту, калькаманію, налепкі).

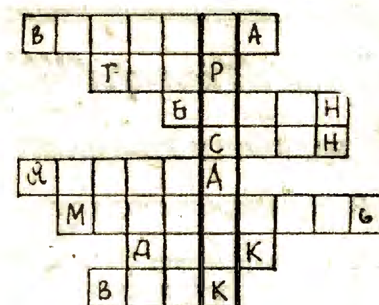
* * *

БССР, 220047, г. Мінск, вул. Несцерава, д. 62, кв. 19. Драгун Юля. 5 клас.

* * *

БССР, 222320, Мінская вобл., Маладзечанскі раён, с. Краснае, вул. Лясная, 14, кв. 2. Астапенка Вераніка. 4 клас.

АДГАДАНКА

Упішыце ў клетачкі назвы звяроў. У клетках, азначаных тлустай лініяй, упішыце назву веснавога месяца.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1, „Зорка".

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

TELEWIZJA WARSZAWA

Piątek 24 II — 8.05 Hist. kl. VII. 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiadomości. 9.25 DT — Dodatek gosp. 9.40 „Młode wino" — komedia obycz. CSRS. 12.00 J. pol. kl. VIII. 12.50 Współczesna genetyka, kl. I—IV lic. 13.30 TTR — s. II Mat 14.00 TTR — s. II J. pol. 15.00 W szkole i w domu. 15.20 NURT. 15.50 Pr. dnia i DT — Wiad. 15.55 Intersygnał. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Sport. 18.10 Skarbiec. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut". 19.10 Monitor rządowy. 19.30 Dziennik. 20.05 Kino muzyczne L. Kydryńskiego — „ Amerykanin w Paryżu". 22.05 Czas. 22.40 Szkoła tańca — Janusz Majewski. 22.55 DT — Echa dnia.

Sobota 25 II — 7.00 TTR — s. IV Mat. 7.30 TTR — s. III J. pol. 8.00 Tydzień na działce. 8.20 Na zdrowie. 8.55 Pr. dnia. 9.00 „Drops". 10.30 DT — Wiadomości. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 11.25 „Zdrowie" — wojsk. mag. publ. 11.55 Tel. Koncert Życzeń. 12.25 „Flesz" — mag. muz. 12.50 Pr. dnia. 12.55 „Pieprz i wanilia". 13.40 Studio Sport. 15.40 „Nowy" — komedia pol. 17.05 Los. Dużego Lotka. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Bobek" — film o Bogusławie Kobieli. 18.45 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.05 „Dzień puszczyka" — film włoski. 21.50 Tydzień w polityce. 22.00 Tel. Przegląd Sportowy. 22.20 Z jednej płyty — John Porter. 23.05 DT — Wiad. 23.15 Kino Sensacji: „A stawką jest śmierć" — film franc.

Niedziela 26 II — 7.15 Pr. dnia. 7.20 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.45 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 DT — Wiad. 10.35 „Wspólnota Pacyfiku" — serial dok. 11.45 Kraj za miastem. 12.10 Tel. Koncert Życzeń. 12.55 Świat Cyrku '88. 13.55 Teatr Młodego Widza: Jerzy Niemczuk — „Gorszące sceny w ciemnej windzie". 14.30 Pr. dnia. 14.35 „Morze". 14.55 Marek Sierocki zaprasza. 15.10 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Sport. 18.10 Aukcja „Hevelius". 18.40 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.05 „Tylko Manhattan" — serial USA (odc. ost.). 21.00 Sportowa Niedziela. 22.00 Siedem dni na świecie. 22.10 „Magdalena z Kossaków". 22.25 „Kto wybiera samotność" — tel. film dok. 22.55 DT — Wiadomości.

Poniedziałek 27 II — 13.30 TTR — s. II Fiz. 14.00 TTR — s. II Biol. 14.30 TKR — Króliki angorskie. 15.00 Powtórka przed maturą: Hist. 15.30 NURT. 16.00 Pr. dnia i DT — Wiadomości. 16.05 Kwadrans muzyki i plotek. 16.25 „Luz" — pr. nastolatków. 17.15 Teleexpress. 17.30 Reklamy z prezentami. 17.40 Echa stadionów. 18.30 Laboratorium. 1850 Dobranoc. 19.00 „10 minut". 19.10 Telespotkania. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: Jerzy Mikke — „Ostatni z Jagiellonów" (cz. 2). 21.05 Socjalizm tak — ale jaki? — IV spotkanie z prof. M. Orzechowskim. 21.40 Sportowe disco. 22.10 Gwiazdy jazzu. 22.45 DT — Echa dnia. 23.05 J. niem.

Wtorek 28 II — 8.05 J. pol. kl. IV. 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 DT — Dodatek gosp. 9.40 „Sprawa Mariany Pineda" — serial hiszp. 10.40 Domator. 12.00 Przygotowanie do życia w rodzinie, kl. I—IV lic. 13.30 TTR — s. IV Fiz. 14.00 TTR — s. IV Prod. rośl. 14.30 TTR — Przepiórki. 15.00 Powtórka przed maturą: J. ros. 15.30 Kim być? 16.00 Pr. dnia i DT — Wiad. 16.05 Gazeta Rolnicza. 16.25 Dla dzieci: Tik-Tak. 16.50 „Cudowna podróż" — film anim. austriacki. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Rozkosze gościnności" — film ang. 18.10 „Józef Haydn — temat z wariacjami" — film dok. CSRS. 18.30 Klinika Zdrowego Człowieka. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut". 19.10 Tel. Klub Konsumentów — Stop. 19.30 Dziennik. 20.05 „Sprawa Mariany Pineda" — serial hiszp. 21.05 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.30 Leksykon pol. muz. rozr. — „R". 22.15 Sprawa dla reportera. 22.55 DT — Echa dnia. 23.15 J. ang.

Środa 1 III — 8.30 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 „Spotkania na lotnisku" — serial NRD. 10.35 Domator. 11.10 Mat. kl. I—III. 12.00 Chem. kl. VII. 12.50 Hist. kl. III lic. 13.30 TTR — s. II Chem. 14.00 TTR — s. II Hist. 14.30 Tel. Kurs Rolniczy. 15.20 NURT. 15.50 Pr. dnia i DT — Wiad. 15.55 Los. Ex. Lotka i Super Lotka. 16.05 W świecie ciszy. 16.25 Scena TDC. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Spojrzenia. 18.00 Tel. Informator Wydawniczy. 18.20 Dawniej niż wczoraj. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut". 19.10 Sejmowe spotkania. 19.30 Dziennik. 22.05 Studio Sport. — 1/4 Europejskich Pucharów w piłce nożnej. 21.55 Raport. 22.25 Nasze przeboje. 22.45 DT — Echa dnia.

Czwartek 2 III — 8.05 Hist. kl. VI. 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 „Dempsey i Makepeace na tropie" — serial ang. 10.25 Domator. 10.45 Magazyn wspomnień. 10.55 Domator. 11.10 Krajobrazy Polski, kl. IV. 12.00 Biol. kl. VIII. 12.50 J. pol. kl. I lic. 13.30 TTR — s. IV Mech. rol. 14.00 TTR — s. IV Prod. zwierz. 14.30 TKR — Aktualności w prod. zwierz (cz. 2). 16.00 Pr. dnia i DT — Wiad. 16.05 Film dok. 16.25 Kwant. 17.15 Teleexpress. 17.30 Patrol. 17.55 Film dok .18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut". 19.10 „Teraz" — tyg. gosp. 19.30 Dziennik. 20.05 „Dempsey i Makepeace na tropie" — ang. serial krym. 21.00 Pegaz. 21.50 Studio Sport. 22.05 Rozmyślania prof. Mariana Stępnia. 22.15 „Daj nam, daj Witkacy siły..." — rep. o Teatrze Witkacego w Zakopanem. 23.15 J. franc.

КІНО

Bielsk Podl. Nowy York — czwarta rano — pol. 28 II.

Czeremcha Szachrajki — NRD 1 III.

Hajnówka Na całość — pol. 27—28 II. Przygody Robinsona Kruzoe — radz. 1—3 III. Cudowne dziecko — pol. 5 III.

Michałowo Uciekający pociąg — USA 28 II—3 III. Cyrk odjeżdża — pol. 4—5 III.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	**26**	**13**	**Аляксандра, Міраслава**	**Зоі, Святланы**	**6.29-17.10**	**— 7.45**
панядзелак	27	14	Анастасіі, Габрыеля	Кірылы, Аўксенція	6.27-17.12	0.06-8.03
аўторак	28	15	Макара, Рамана	Анісіма, Ефрасініі	6.24-17.14	1.22-8.28
серада	1	16	Альбіна, Антаніны	Памфіла, Маруха	6.22-17.15	2.35-9.05
чацвер	2	17	Галены, Радаслава	Марыянны, Ермагена	6.20-17.17	3.38-9.59
пятніца	3	18	Кунегунды, Тыцыяна	Льва, Флавіяна	6.18-17.19	4.27-11.11
субота	4	19	Казіміра, Луцыі	Яўгена, Архіпа	6.15-17.21	5.03-12.36

(Працяг са стар. 2)

...І ЎСПОМНІМ БЫЛЫЯ ГАДЫ

Макеевай у Гродне. Прачытала і адразу ж напісала ёй пісьмо, у якім сардэчна запрашала ветэранаў і настаўніцу, каб, калі будуць у Польшчы, абавязкова наведалі яе. І што ж, наведалі, вядома. Магілка абгароджана, стаіць драўляны крыж без надпісу, гарыць свечка. Пані Яніна вельмі хоча, каб „яе" магілка выглядала як у людзей. І таму марыць пра тое, каб паставіць на ёй сапраўдны помнік. І абавязкова, каб знайсці прозвішча невядомага салдата, які аддаў сваё маладое жыццё за тое, каб гэтым жыццём маглі сёння цешыцца іншыя..."

Па мужным твары былога воіна і партызана коціцца сарамлівая сляза.

Ада Чачуга

Фота Уладзіміра Малашкевіча

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ 1989"

4 сакавіка 1989 г. а 9 гадзіне ў будынку Беластоцкай філармоніі пачнецца фінальны агляд конкурсу „Беларуская песня '89, там жа, 5 сакавіка, адбудуцца два канцэрты лаўрэатаў конкурсу: а 14 і 17 гадзіне. Выступіць таксама калектыў з БССР.

Білеты можна набыць у ГП БГКТ, Беласток, вул. Варшаўская 11, тэл. 31118, 31718.

ЗАПУСКІ Ў ВАРШАВЕ

Праўленне Варшаўскага аддзела БГКТ ветліва запрашае паважаных чытачоў, сімпатыкаў „Нівы" і беларускага руху на традыцыйныя запускі.

Спатканне адбудзецца 11 сакавіка 1989 г. (субота) у рэстаране „Гастраномія" ў Варшаве.

У праграме прадбачыцца вечарынка з танцамі, іншымі гульнямі і пачастункам. Пачатак а 20[00] гадз.

Білеты прадаюцца ў кожны чацвер і кожную сераду ад 18 да 19 гадзіны ў клубе БГКТ у Варшаве, вул. Старасцінская № 1б (тэл. 483061).

УВАГА, СЛУХАЧЫ НАРОДНАГА УНІВЕРСІТЭТА!

Заняткі, якія мелі адбыцца ў пятніцу, 24 лютага 1989 г., перакладзены на панядзелак, 27 лютага. Адбудуцца яны, як заўсёды, а 17-ай гадзіне ў памяшканні ГП БГКТ, Беласток, вул. Варшаўская 11.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132-3.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5021-24325-152-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5021-24325-151-6201.

Спіс чарговых ахвяравальнікаў:

2187. Уладзімір Тамашкоў (БССР) — 285 зл.
2188. Яўген Гучок (Мінск) — 190 зл.
2189. Анатоль Каляда (БССР) — 285 зл.
2190. Галіна Ракоца (Віцебск) — 190 зл.
2191. Галена Шарэпа-Лапіцкая (Мінск) — 190 зл.
2192. Гледачы праграмы „Сцяпан і... копа меладый" — 10400 зл.
2193. Гарадская ўправа ў Гайнаўцы — 50000 зл.
2194. Сяргей Сакалоў-Воюш (Віцебск) — 760 зл.
2195. Васіль Сакоўскі (Гайнаўка) — 2000 зл.
2196. Анна Бжазоўская (Бельск-Падляшскі) — 1200 зл.
2197. Пётр Гвай (Гайнаўка) — 2000 зл.
2198. Валянціна Міцэвіч (Дашы) — 1500 зл.
2199. Работнікі прадпрыемства лясных машын (Гайнаўка) — 4900 зл.
2200. Уладзімір Паскробка Гайнаўка) — 2000 зл.
2201. Аляксей Харкевіч (Гайнаўка) — 3000 зл.
2202. Яўгенія Петрушкевіч (Гайнаўка) — 500 зл.
2203. Клас Па Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы — 1800 зл.
2204. Сальцкая рада вёскі Мікулічы — 20000 зл.
2205. Раённае бюро праектных паслуг у Гайнаўцы — 200000 зл.
2206. Іван Аўсенюк (Варшава) — 500 зл.
2207. Мікалай Вальчук (Варшава) — 620 зл.
2208. Васіль Садоўскі (Варшава) — 260 зл.

Дзякуем.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ

„Талакоўцы" аб сучасных праблемах Беларусі • Размова з Анннай Засім, кіраўніком ПУМа ў Семяноўцы • Znów Białorusini! — працяг палемікі з К. Семянякам • На літаратурнай старонцы — паэзія і проза жанчын • Уладзімір Харкевіч — удзельнік беларускай гісторыі • Мінулае гданьскага гуртка БГКТ • У „Сэрцайку": з-за чаго пасварыліся сяброўкі • „Зорка" • Старонка гумару.

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Марыя Федарук (машыністка), Ада Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe, 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty: kwart. 260 zł. półr. 520 zł. rocznie 1040 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach
   — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
   — osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   — osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-950 Warszawa, skr. poczt. 12, konto XV O/O i PKO W-wa Nr 1658-2010-45-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
— do dnia 10 listopada na I kwartał i półrocze roku następnego, oraz cały rok następny;
— do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego

Zam. 225/89. Nakład 6.100. T-4

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

СПЯВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ

АЖАНІЛІ МЯНЕ МАЛАЛЕТНЯГА
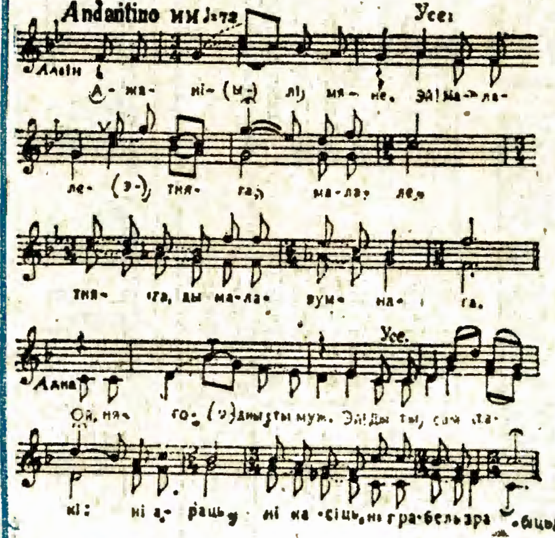
Запісаў Г. Т. Цітовіч

Пяе мужчынская група:

Ажані(ы)лі мяне
Эй! малале(э)тнята,
Ды малавумнага.
Тай далі(ы) мне жану
Эй! ды не па(а) любові...
Што ні беладіца,
Што ні чорны бровы.
Ды не ўме(э)е жана
Эй! ды ні жы(ы)та жаць.
Ды ні жыта жаць,
Ні снапа звязаць.
Як і звя(а)жа сноп,
Эй! сноп развя(а)жацца,
Як і скажа слаўцо,
Ды не нравіцца.

Адказвае жаночая група:

Ой, няго(о)дны ты муж,
Эй! ды ты сам такі:
Ні араць, ні касіць,
Ні грабель зрабіць.
Як і зро(о)біць граблі,
Эй! раскідаюцца,
Як наб'е касу,
Каса лапочацца.
Як наб'е касу,
Эй! залапочацца,
Мне з такім мужыком
Жыць не хочацца.

НІЎКА

Аднойчы марнатраўны чалавек, які скардзіўся на недахоп грошай, запытаў філосафа, дзе можна пазычыць якуюнебудзь суму. „Пазыч у сябе, скарачаючы свае расходы", — параіў Сакрат.

ФРАЗЫ

Гнаўся за славаю, а слава сумна глядзела яму ўслед.

*

Ніпіто так не перашкаджае развіццю інтэлекта, як яго адсутнасць.

*

„Быць царом звяроў? Ніякае там шчасце!", — падумала кошка, гледзячы на льва ў клетцы.

*

Галоўнае — умець выбраць галоўнае!

*

Як многа трэба знаць, каб пачаць сумнявацца.

Помні: павольнасцю не прадоўжыш тэрмін жыцця.

У СВЕЦЕ МУДРЫХ ДУМАК

Хто ў свеце не бачыць сваіх сяброў, той нягодны, каб свет даведаўся аб ім.

Іаган Гётэ (1749-1832), нямецкі паэт і мысліцель

*

У мудрасці ёсць граніцы, дурасць бязмежная.

Яніс Райніс (1865-1929), латышскі паэт-драматург

РЭЦЭПТ ДАЎГАЛЕЦЦЯ

Я рашыў прадоўжыць сваё жыццё. Можна прадоўжыць яго коштам таго, каб не піць, не курыць, не спаць па начах — толькі ці гэта жыццё! Я рашыў дабіцца даўгалецця коштам эканомнасці. У сярэднім я сплю 10 гадзін у суткі. Калі б спаць восем, дык за адзін месяц я выйгрываю 60 гадзін, а на працягу года — 720. Значыць, за бліжэйшых 20 год я выйграю толькі на гэтым амаль два гады.

Піва я штодзённа п'ю па паўгадзіны. А калі буду яго піць 20 мінут, дык на працягу месяца эканомлю я 5 гадзін. Ды мала на чым яшчэ можна эканоміць! Палічыў я ўсё гэта і атрымалася, што я магу дацягнуць мінімум да ста дваццаці год.

ДРЭСІРОЎКА

Муж знаходзіўся ў прыемным настроі, таму што выйграў маленькую бітву ў жонкі: ён рашуча адмовіўся нарысаваць сыну малпу на пальме і замест таго згадзіўся наладзіць пыласос. „Трэба, каб яна зразумела нарэшце, што ніколі не быў і не буду мастаком", — думаў муж.

Пасля вячэры ён з задавальненнем дрэсіраваў сваю сабаку і раздумваў над тым, якая ў яго ўсё-такі разумная жывёла. Сабака станавіўся на заднія лапы, а гаспадар за старанне даваў яму кусочак цукру.

Сабака думаў: гаспадар нарэшце зразумеў, што калі я станаўлюся на заднія лапы, гэта значыць, мне неабходна даць цукру.

Жонка думала аб тым, што рысаваннем яна заўсёды цяпер можа прымушаць мужа і дабіцца ад яго ўсяго, чаго захоча.

Усе былі задаволены.

ПАПРАЎКА

У крыжаванцы змешчанай ў „Ніве" № 8 дапушчаны дзве памылкі. Правільныя значэнні павінны гучаць: Уніз: 2) застылая сумесь або вельмі многа чагось, 18) у садзе. Перапрашаем.

УСЕ ВАЖНЫЯ

Пальчаткі заганарыліся: „Лета скончылася. Цяпер усе нас на руках насіць будуць".

*

Сапсаванае жалезка хвасталася: „Сваёй работай я астаўлю незабыўны след".

*

Старыя туфлі лічылі, што іх годнасць растоптана.

Вядома, вясна.

Прадавец:

— На жаль, мадам, у нас сёння толькі вось такія яйкі.

Пакупніца:

— Чаму ж вы не адправіце іх назад на ферму, каб куры пасядзелі на іх яшчэ крыху?

*

— Больш нязграбнага чалавека, чым наш новы касір, я ніколі не сустракаў! Касавокі, крываносы, лапавухі і вогненна-рыжы!

— Вядома, прыгажосцю ён не вызначаецца, але затое якія ў яго арыгінальныя прыкметы.

*

— Скажыце, у гэтым возеры можна лавіць рыбу?

— Можна.

— Значыць, калі я што-небудзь злаўлю, гэта не будзе парушэннем закона?

— Не, гэта будзе дзіва.

Чым больш абшырны слоўнікавы запас, тым лягчэй выказвацца без лішніх слоў.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020